

EPV Tuulivoima Oy
Kirkkopuistikko 0
65100 Vaasa

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO MAANINGAN TUULIVOIMAPUISTO-JUMISKO 110 KILOVOLTIN VOIMAJOHTOHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Hankkeesta vastaava EPV Tuulivoima Oy on 13.6.2018 toimittanut yhteysviranomaisena toimivalle Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 252/2017) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman (YVA-ohjelma) koskien Maaningan tuulivoimapuisto-Jumisko välistä 110 kV voimajohtoa.

Hankkeesta vastaavan yhteyshenkilöinä toimivat johtaja Sami Kuitunen ja ympäristöasiantuntija Heini Ervasti. YVA-konsulttina arviointiohjelman laatimisessa on toiminut Sito Oy yhteyshenkilönään Lauri Erävuori.

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

YVA-lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. YVA-menettelyssä selvitetään ja arvioidaan hankkeen välittömiä ja välillisiä ympäristövaikutuksia.

YVA-menettely on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa hankkeesta vastaava laatii YVA-lain 16 §:n mukaisen YVA-ohjelman, joka on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma tarvittavista selvityksistä, arviointimenettelyn järjestämisestä ja siitä, miten vaikutusarviointi ja itse arviointimenettely toteutetaan. Arviointiohjelman sisällöstä säädetään tarkemmin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (YVA-asetus, 277/2017) 3 §:ssä.

YVA-menettelyn toisessa vaiheessa hankkeesta vastaava tekee arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella tarvittavat selvitykset ja arvioinnit hankkeen vaikutuksista ja laatii YVA-lain 19 §:n mukaisen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus), joka on yhtenäinen esitys hankkeen ja sen vaihtoehtojen ympäristövaikutuksista. Yhteysviranomainen tarkistaa arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun sekä laatii tämän jälkeen YVA-lain 23 §:n mukaisen perustellun päätelmänsä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä liitetään YVA-laissa tarkoitettua hanketta koskevaan lupahakemukseen YVA-lain 25 §:n mukaisesti. YVA-lain 26 §:ssä säädetään, että hanketta koskevista päätöksistä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä on otettu huomioon. Lupaviranomaisen on YVA-lain 27 §:n mukaisesti varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupasiaa ratkaistaessa.

HANKKEEN KUVAUS JA YVA-MENETTELYN TAUSTA

EPV Tuulivoima Oy suunnittelee 110 kV voimajohdon rakentamista Kuusamon Maaninkavaaran alueelta Kemijärven Jumiskon voimalaitokselle. Suunnitellulla voimajohdolla mahdollistetaan Maaningan tuulipuiston sähkönsiirtoyhteys. Maaninkavaaraan on suunnitteilla noin 50 tuulivoimalaa käsittävä tuulivoimapuisto, josta on tehty YVA-menettely. YVA-menettelyn yhteydessä tarkasteltiin kahta voimajohtoreittiä: Posion Aholaan ja Kuusamon Rukan Viipusjärven asemalle meneviä reittejä. Nyt tarkasteltava Maaninkavaaran tuulivoimapuisto-Jumisko -voimajohtoreitti on YVA-menettelyn jälkeen uusi mahdollinen vaihtoehto osan sähköntuotantotehon siirtämiseksi. Voimajohtohanke sijoittuu Kuusamon, Posion ja Kemijärven alueille.

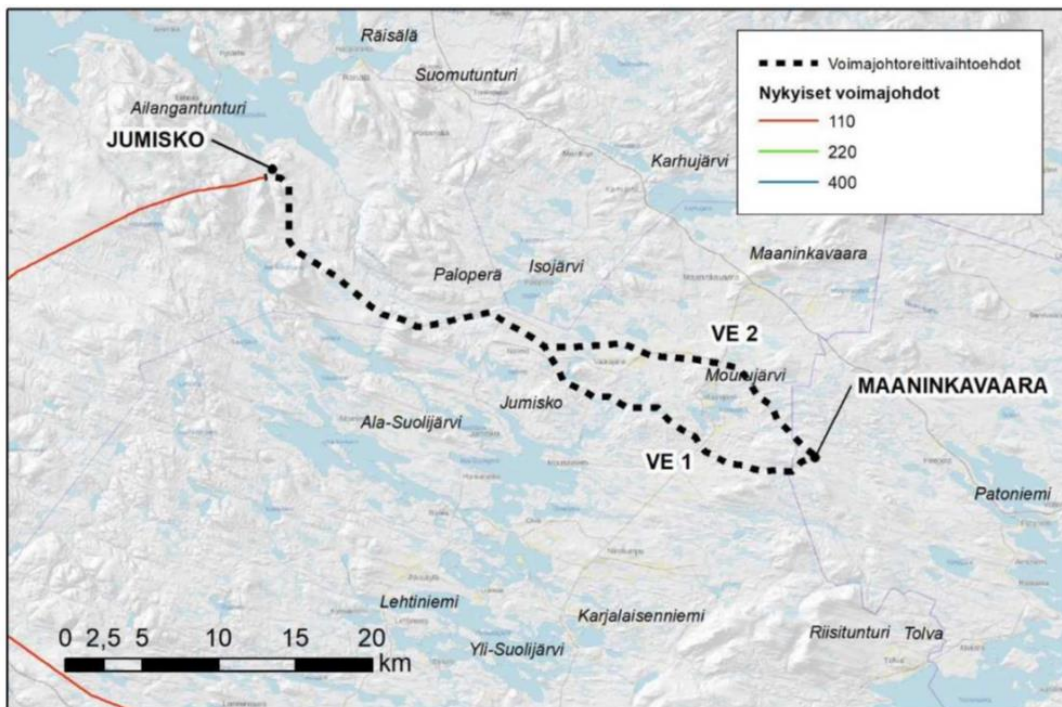
Tarkasteltavien voimajohtovaihtoehtojen VE1 ja VE2 pituudet ovat alustavasti 45–46 kilometriä, joka on kokonaan uutta maastokäytävää. Toinen tarkasteltavista vaihtoehdoista sijoittuu Posiolla Vääräjärven kylän läheisyyteen ja toinen etelämmäksi Mourujärven alueelle. Voimajohtorakenne on harustettu terässinkitty putkipylväs, jonka vaatima johtoaukean leveys on 26 metriä. Lisäksi voimajohto tarvitsee 2 x 10 metrin levyiset reunavyöhykkeet. Voimajohtopylväiden keskimääräinen korkeus on 25 metriä.

Hankkeen arviointiohjelmassa olevat vaihtoehdot ovat:

Vaihtoehto VE0: Hanketta ei toteuteta.

Vaihtoehto VE1: Kuusamon Maaninkavaaran pohjoisen sähköaseman ja Jumiskon vesivoimalaitoksen välinen voimajohto sijoittuu Posiolla Vääräjärven kylän läheisyyteen.

Vaihtoehto VE2: Kuusamon Maaninkavaaran pohjoisen sähköaseman ja Jumiskon vesivoimalaitoksen välinen voimajohto sijoittuu Posiolla etelämmäksi Mourujärven alueelle.

14.12.2018

ELY-keskus teki 5.6.2018 päätöksen (dnro LAPELY/235/2018) voimajohtohankkeen YVA-menettelyn tarpeesta YVA-lain 3 §:n 2 momentin perusteella, koska voimajohtohanke todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen merkittäviä ympäristövaikutuksia. EPV Tuulivoima Oy toimitti 13.6.2018 ELY-keskukselle voimajohtohanketta koskevan YVA-ohjelman.

EPV Tuulivoima Oy valitti ELY-keskuksen päätöksestä Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen eikä ELY-keskuksen päätös siten ole lainvoimainen. EPV Tuulivoima Oy vaati valituksessaan, että hallinto-oikeus kumoaa ELY-keskuksen päätöksen ja toteaa, ettei voimajohtohankkeeseen sovelleta YVA-menettelyä. EPV Tuulivoima Oy pyysi lisäksi, että hallinto-oikeus määrää hallintolainkäyttölain (586/1996) 32 §:n nojalla, että valituksenalaisen päätöksen mukainen YVA-menettely voidaan toteuttaa valitusmenettelyn aikana.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus hylkäsi 17.8.2018 antamallaan välipäätöksellä yhtiön hakemuksen päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta, jonka jälkeen ELY-keskus keskeytti YVA-menettelyn. EPV Tuulivoima Oy valitti Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden välipäätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka 6.11.2018 antamallaan vuosikirjapäätöksellä hylkäsi yhtiön valituksen, koska päätöksen mukaan täytäntöönpanomääräyksen antaminen ei ollut tarpeen. Korkein hallinto-oikeus totesi, että hankkeesta vastaavan aloitteesta YVA-lain 13 §:ssä tarkoitetun päätöksen mukainen arviointimenettely voidaan toteuttaa siitä huolimatta, että ELY-keskuksen päätös ei ole lainvoimainen. Näin ollen YVA-menettelyä jatkettiin korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen jälkeen.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelma oli nähtävillä 3.8.-3.9.2018 välisen ajan Kemijärven, Kuusamon ja Posion kunnanvirastoissa sekä Lapin ELY-keskuksessa ja myös sähköisenä osoitteessa www.ymparisto.fi/maaninkajumiskoYVA. Sen lisäksi arviointiohjelmaan oli mahdollisuus tutustua Kemijärven ja Kuusamon kaupunginkirjastoissa sekä Posion kunnankirjastossa.

Kuulutus oli nähtävillä Lapin ELY-keskuksen, Kemijärven ja Kuusamon kaupunkien sekä Posion kunnan virallisilla ilmoitustauluilla ja verkkosivuilla.

Yhteysviranomainen lähetti lausuntopyynnöt seuraaville tahoille:

Kemijärven kaupunki
Kuusamon kaupunki
Posion kunta
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Liikennevirasto
Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi
Lapin liitto
Lapin aluehallintovirasto
Lapin pelastuslaitos
Luonnonvarakeskus LUKE
Metsähallitus
Metsätalous Lappi
Metsähallitus, Lapin luontopalvelut
Ilmatieteenlaitos
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusjärjestö MTK

14.12.2018

Lapin maakuntamuseo
Museovirasto
Paliskuntain yhdistys
Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry
Lapin lintutieteellinen yhdistys ry
Fingrid Oyj
Caruna Oy
Digita Oyj
Puolustusvoimat, 3. logistiikkarykmentin esikunta
EPV Tuotantoverkot Oy
Tolvan paliskunta
Hirvasniemen paliskunta
Sallan paliskunta
Posion riistanhoitoyhdistys
Kemijärven riistanhoitoyhdistys
Ylitalon Poromatkailu Ky

Edellä mainittujen lisäksi myös muilla tahoilla ja kansalaisilla on ollut mahdollisuus esittää mielipiteensä arviointiohjelmasta. Saadut lausunnot on lähetetty hankkeesta vastaavalle ja ne on keskeisiltä osin esitetty myös seuraavassa kappaleessa.

YHTEENVETO LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Tässä esitettävistä lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu uhanalaistiedot, yksityishenkilöiden kiinteistötunnukset sekä liitekartat. Kaikki saapunut aineisto on toimitettu hankkeesta vastaavan käyttöön sellaisenaan mahdollisine liitteineen.

Kemijärvi

Kaupunginhallitus lausuu, ettei ole huomautettavaa laaditusta arviointiohjelmasta.

Kuusamo

Yhdyskuntatekniikan lautakunta antaa kaupungin lausunnon. Lautakunta toteaa, että arviointiohjelmasta ei ole huomauttamista.

Posio

Tässä vaiheessa vaikuttaa siltä, että vaihtoehto 2 (VE2) on esitetyistä vaihtoehtoista vähemmän haittaa aiheuttava, edellyttäen kuitenkin liitteenä olevan kartan mukaista muutosta sähköasemalta pohjoiseen ja oikealle sekä linjan nostamista Vääräjärventien pohjoispuolelle. Näin menetellen voimalinjasta aiheutuu vähiten haittaa vakituiselle asutukselle sekä matkailuyritystoiminnalle, kuitenkin ilman voimajohtoreitin merkittävää pidentymistä. Kunta huomauttaa, että merkitty johtoalue on tulevaa rakennusrajoitusaluetta, jolle ei saa rakentaa rakennuksia ilman, että alueen vuokraajien kannat otetaan huomioon.

Lisäksi kunta huomauttaa, että maakuntakaavassa alue on merkitty poronhoidon kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi (Hirvasniemen paliskunta), joka on huomioitava sähkövoimalinjaa suunniteltaessa.

Posiolla ei ole yleis- eikä asemakaavaa johtoreittivaihtoehtojen alueella.

Posion kunta lausuu tarkemmin, kunhan mielipiteiden ja lausuntojen jättöaika on päättynyt ja eri osapuolet ovat saaneet jättää näkemyksensä esitettyihin vaihtoehtoihin liittyen.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

EPV:n Tuulivoiman Kuusamon Maaningan tuulivoimahanke oli YVA-menettelyssä vuosina 2015-2017. Yhteysviranomaisena toiminut Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus antoi lausuntonsa arviointiselostuksesta 14.3.2017. YVA-menettelyssä arvioitiin kaksi sähkönsiirron vaihtoehtoa, toinen Posiolle ja toinen Rukalle. Arvioidujen vaikutusten ja saatujen palautteiden perusteella yhteysviranomaisena totesi lausunnossaan, että ”sähkönsiirtovaihtoehto VE Posio ei näytä toteuttamiskelpoiselta jatkosuunnitteluun”. Lausunnolla olevassa YVA-menettelyssä arvioidaan Kuusamon Maaninkavaaran pohjoisen sähköaseman ja Jumiskon vesivoimalaitoksen välisen 45-46 km pituisen 110 kV voimajohdon ympäristövaikutuksia.

Maaningan tuulivoimalat sijoittuisivat Kuusamon kaupungin alueelle, mutta nyt arvioitavana oleva voimajohto lähes kokonaan Lapin puolelle. Arviointiohjelmassa tuodaan esiin, että Kuusamon kaupungissa on koko kunnan kattava yleiskaava, jossa ei ole varauksia johtoreitille tai sen läheisyyteen. Hyväksytyssä Kuusamon strategisessa yleiskaavassa johtoreitti sijoittuu Maaninkavaaran tuulivoima-alueelle (tv-1). Reitillä ei ole muita aluevarauksia eikä asemakavojia. ELY-keskus toteaa tiedot oikeiksi.

Esitettyssä vaikutusten arvioinnissa Kuusamon puolella korostuvat ainakin vaikutukset porotaloudelle, maisemaan ja luontoarvoihin. Tuulivoimahankkeen alueella on erilaisia suotyyppien mosaiikkeja, uhanalaisia suotyyppiejä (rinnesuot, kangasrämeet, korpirämeet, pallosararämeet ja letot), lähteitä, paljon luonnontilaisia pienvesiä sekä metsä- ja vesilakikohteita. Vuonna 2017 valmistuneesta tuulivoimahankkeen arviointimenettelyn tuloksista ja myöhemmin laadituista lisäselvityksistä saa tietoa myös puheena olevan voimajohdon ympäristövaikutusten arviointiin.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen saamien tietojen mukaan Maaningan tuulivoimahankkeen toteuttaminen edellyttäisi voimajohtoa myös Rukalle. Tähän tulisi saada lisävaloa valmistuvassa Jumiskoon suuntautuvan voimajohdon arvioinnissa. Arviointiselostuksen karttojen laatuun ja seikkaperäisyyteen tulee kiinnittää huomiota. Arvokohteiden tuntumassa on tarvetta myös arviointiohjelmassa esitettyä pienempimittakaavaisemmille kartoille.

Liikennevirasto

YVA-ohjelmassa on kuvattu lyhyesti voimajohtoreitin liikenneväylät. YVA-ohjelmassa ei ole esitetty, että liikenteelliset vaikutukset arvioitaisiin YVA-menettelyssä. YVA-ohjelmassa ei ole esitetty perusteluja arvioidavien ympäristövaikutusten rajaukselle liikenteen tai muidenkaan arvioidavien aihepiirien osalta. Ei myöskään ole esitetty arviota, voivatko hankkeen liikenteeseen kohdistuvat vaikutukset olla merkittäviä. Vaikka uusi YVA-laki mahdollistaa vaikutusarvioinnin rajaamisen merkittävimpiin vaikutuksiin, olisi hyvä tuoda esiin vaikutusarvioinnin rajaamista koskevat perustelut. 110 kV:n voimajohto on usein yhteen sovitettavissa liikenneväylien kanssa. Suunnittelussa tulee huomioida, että voimajohdon pylväät eivät saa estää tai haitata maanteiden käyttöä. Myöhemmissä suunnitteluvaiheissa rakennettaessa voimalinjaa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Liikenneviraston 24.8.2016 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (<http://www.liikennevirasto.fi/ammattiliikenne->

raiteilla/lomakkeet-ja-luvat). Lisäksi tulee noudattaa liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettua lakia (503/2005) sekä Liikenneviraston Sähkö- ja telejohdot ja maantiet -ohjetta (Liikenneviraston ohjeita 22/2015).

Lapin liitto

Johtoreitit sijoittuvat 25.11.2004 lainvoiman saaneessa Itä-Lapin maakuntakaavassa maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M 4514). Voimajohtoreitti halkoo maakuntakaavassa osoitettua maaseudun kehittämisen kohdealuetta Suolijärvi–Karhujärvi (mk 8006) ja risteää moottorikelkkailureitin kanssa.

Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaehdotus hyväksyttiin Lapin liiton hallituksessa 28.11.2016. Maakuntakaava valmistellaan valtuustokäsittelyyn sen jälkeen, kun Naturasta poikkeamisesta saadut valtioneuvoston päätökset ovat saaneet lainvoiman. Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava kumoaa lainvoiman saatuaan Itä-Lapin maakuntakaavan. Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa johtoreitti sijoittuu maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M 4514). Voimajohtoreitti halkoo maaseudun kehittämisen kohdealueen (mk 8006). Johtoreittivaihtoehdon 1 läheisyydessä sijaitsee poronhoidon kannalta erityisen tärkeä kohde Kolvanvaaran erotusaita (ph 5641) sekä lännemmässä Vieruskönkään erotusaita (ph 5738). Johtoreitin pohjoispuolelle sijoittuu kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue tai kohde Kivelän rakennusryhmä (maV 4618) sekä kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti tärkeä alue Paloperän kulttuurimaisema (ma 4825). Voimajohtoreitti risteää maakuntakaavassa osoitetun viheryhteystarpeen kanssa. Suunniteltu voimajohtoreitti päättyy energihuollon kohteeseen Jumiskon voimalaitos (EN 2322).

Maakuntakaavoissa on annettu koko maakuntakaava-aluetta koskevia määräyksiä muun muassa arvokkaiden luonnonympäristöjen ja maisema-alueiden huomioimisesta.

Lapin liiton virastolla ei ole huomautettavaa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Esitetty YVA-ohjelma antaa hyvän pohjan arviointiselostuksen laatimiselle.

Metsähallitus

Sähkönsiirto johdon linjaus

Metsähallitus on aiemmin (7.3.2018) lausunut YVA-menettelyn soveltamisen tarpeesta koskien Jumiskon sähkönsiirtojohtoa. Aiemmassa lausunnossaan Metsähallitus esitti voimajohtoa koskevan ympäristöselvityksen (19.12.2017) mukaisen johtolinjauksen muuttamista tietyiltä osin Kemijärven valtionmaan kohdalla, johtuen metsätalouden maankäyttöön, tutkimustoimintaan ja suojeltavaa lajiin kohdistuvista vaikutuksista.

YVA-ohjelmassa esitetyt voimajohtolinjauksen vaihtoehdot VE1 ja VE2 ovat molemmat Kemijärven valtionmaan osalta pitkälti Metsähallituksen esittämän linjauksen mukaiset, mikä on aiempaa parempi lähtökohta voimajohdon suunnittelulle. Metsähallitus kuitenkin muistuttaa, että voimajohdon lopullisen linjauksen tulee perustua riittäviin maastossa tehtyihin luontoselvityksiin ja maisemavaikutusten arviointiin. Karttatarkastelun perusteella Metsähallituksella on kuitenkin jo tässä vaiheessa Kemijärven valtionmaata koskevaan voimajohdon linjausesitykseen pieniä korjausesityksiä metsätalousalueiden pirstoutumisen ja maisemavaikutusten vähentämiseksi.

Yhteenveto

Metsähallitus katsoo, että YVA-ohjelmassa esitetyt uudet voimajohtolinjauksen vaihtoehdot VE1 ja VE2 voivat olla valtionmaiden osalta lähtökohta voimajohdon suunnittelulle. YVA-ohjelman mukaiset voimajohdon linjaukset ovat aiemmin suunniteltuja linjauksia parempia ratkaisuja linjaa ympäröivien valtion maiden metsätalouden harjoittamisen tutkimuskäytön sekä lajiston suojelun kannalta. On syytä korostaa, että leveällä voimajohtolla on kuitenkin aina kielteisiä vaikutuksia ympäröivän alueen muuhun maankäyttöön, metsäalueen yhtenäisyyteen ja maisemaan. Jos voimajohdon rakentaminen on välttämätöntä, tulee kielteiset vaikutukset pyrkiä minimoimaan.

Metsähallitus muistuttaa myös, että voimajohdon lopullisen linjauksen tulee perustua riittäviin maastossa tehtyihin luontoselvityksiin ja maisemavaikutusten arviointiin.

MTK-Lappi

Pidämme tärkeänä, että maa- ja metsätaloudelle linjan sijoittumisesta ja rakentamisesta aiheutuvat haitat selvitetään perusteellisesti. Lopullista linjausta valittaessa perusteena tulee olla mahdollisimman pieni haitta maa- ja metsätaloudelle.

Pylväiden sijoittamisessa on huomioitava, etteivät ne estä olemassa olevien ja suunnittelun alla olevien metsäteiden piennarteiden, muiden kulku-urien eivätkä metsä- tai peltoliittymien käyttöä.

Metsänhoitoyhdistys Posio ry

MHY-Posio yhtyy MTK-Lapin lausuntoon ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Museovirasto

Museovirasto antaa YVA-ohjelmasta lausunnon sekä arkeologisen kulttuuriperinnön, että rakennetun kulttuuriympäristön osalta. Museovirasto on osaltaan arvioinut voimajohtohankkeen YVA-menettelyn tarvetta Lapin ELY-keskukselle 7.3.2018 antamassaan lausunnossa (MV/25/05.02.01/2018). Arvioinnissa oli pohjana ympäristöselvitys (Sito Oy, 19.12.2017), jossa tarkasteltavana oli vain yksi sähkönsiirtoreitti. YVA-menettelyssä tutkittavana on kaksi Kuusamon ja erityisesti Posion alueelle sijoittuvaa vaihtoehtoista voimajohtolinjausta (VE 1 ja VE 2), joiden sijoitteluun perustuu aiemmin tehdyn ympäristöselvityksen arviointituloksiin ja YVA-menettelyn soveltamispäätöksen yhteydessä saatuihin lausuntoihin, sekä mm. Metsähallituksen ja yksityishenkilön esittämiin johtoreittisuuntiin.

Museoviraston YVA-menettelyn tarveharkinnasta antaman lausunnon mukaan ei sähkönsiirtojohtolla ollut esitetyn aineiston perusteella rakennettuun kulttuuriympäristöön tai maisemaan sellaisia vaikutuksia, joiden vuoksi YVA-menettelyn soveltaminen olisi tarpeellista. Myöskään muinaisjäännösten suojelun näkökulmasta hanke ei edellyttänyt YVA-menettelyä, mutta linjauksen selvittäminen arkeologisen inventoinnin avulla todettiin kuitenkin välttämättömäksi, mikä myös todettiin tehdyssä ympäristöselvityksessä. Tässä lausunnossa tarkastellaan uutena asiana linjausvaihtoehtoa VE2. Lausunnossa esitetään myös huomioita YVA-menettelyn ja muiden hankkeeseen liittyvien selvitysten suhteesta.

YVA-ohjelman mukaan Maaninkavaaran pohjoisen sähköaseman ja Jumiskon vesivoimalaitoksen välisen voimajohtolinjan pituus on alustavasti 45–46 kilometriä, joka sijoittuu kokonaan

uuteen maastokäytävään. Toteutettavan voimajohtorakenteen johtoaukean leveys on 26 metriä, minkä lisäksi voimajohto tarvitsee molemmille puolilleen 10 metrin levyiset reunavyöhykkeet. Voimajohtopylväiden keskimääräinen korkeus on 25 metriä.

Arkeologinen kulttuuriperintö

YVA-ohjelmassa tutkittavien voimajohtoreittien alue sijoittuu takamaille, joilla arkeologisia selvityksiä ei juurikaan ole toteutettu. Ennestään tunnettuja muinaisjäännöskohteita ei sijoitu linjauksille ja myös lähiseudulla on vain muutamia tiedossa olevia muinaisjäännöksiä. Merkittävimpänä on Metsähallituksen KMO-inventointi 2014, jossa painopiste on ollut metsäkulttuuriin liittyvissä kulttuuriperintökohteissa, joita Metsähallituksen aineistoissa on useampia.

Maaningan tuulivoimapuistohankkeeseen liittyvä voimajohtolinjausten arkeologinen inventointi (Keski-Pohjanmaan ArkeologiPalvelu, 2016) suuntautui tuolloisten hankesuunnitelmien mukaisesti voimala-alueelta sekä Posion kirkonkylän, että Kuusamon Rukan suuntaan, eikä se ole nykyhankkeen kannalta ajankohtainen.

YVA-ohjelman kulttuuriperintöä arvioivassa luvussa 6.6.2 käsitellään voimajohdon rakentamisesta aiheutuvia muutoksia arkeologiseen kulttuuriperintöön. Ennalta tuntemattomien kohteiden tuhoutuminen on vältettävissä ennen rakennustöitä toteutettavilla arkeologisilla selvityksillä sekä noudattamalla rakentamisessa tarvittavia ohjeistuksia ja varotoimia. Arkeologinen inventointi todetaan voitavan toteuttaa jatkosuunnitteluun valitulle reittivaihtoehdolle YVA-menettelyn jälkeen. Inventoinnissa paikannettavat kohteet voidaan ottaa huomioon pylväiden sijoitussuunnittelussa.

Hankkeen vaikutusten arviointi arkeologiseen kulttuuriperintöön on mahdollinen vasta riittävän selvityksen perusteella.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Museovirasto totesi lausunnossaan 7.3.2018, että voimajohdon vaikutus linjauksen varressa oleviin kulttuuriympäristön arvokkaisiin kohteisiin tai maisemaan ei vaihtoehdon VE1 mukaisesti toteutettuna ole sellainen, että YVA-menettelyn soveltaminen olisi tarpeellista. Huomionarvoisiksi kohteiksi todettiin erityisesti Paloperän maakunnallisesti merkittävä maisema-alue (etäisyys esitettyyn linjaukseen vähimmillään n. 0,6 km), valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö "Kivelän rakennusryhmä" (RKY 2009) (etäisyys on noin 2 km) sekä "Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi" -hankkeen inventoinnissa (LKYT) esiin tuodut kohteet (etäisyys vähimmillään n. 0,6 km). Linjausvaihtoehto VE2 ei tässä suhteessa merkittävästi poikkea vaihtoehdosta VE1. LKYTinventoinnissa huomioitu kohde "Koivuranta" (614-180) sijoittuu n. 350 m päähän linjauksesta Mourujärven pohjoispuolella, mutta voimalinjan mahdollisesti kohdalainen vaikutus tähän kohteeseen ei sekään edellytä erillistä YVA-menettelyä.

Voimajohtohankkeen yhteydessä on joka tapauksessa riittävällä tavalla selvitettävä ja arvioitava, mitä voimalinjan toteuttaminen merkitsee vaikutusalueilla olevien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja maiseman kannalta. YVA-menettelyn yhteydessä nyt tehtävät selvitykset ja arviointi on aiheellista tehdä niin, että ne palvelevat mahdollisimman hyvin menettelyn jälkeen suoritettavaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Arviointiohjelman alaluvussa 6.4 ("YVA-menettelyn aikana tehtävät selvitykset") mainituissa maisema-analyyseissä tulee selvittää maisemakuvan kannalta merkittävimmät näkymäsuunnat ja -alueet, maisematilat, maiseman solmukohdat ja maisemakuvaltaan herkimmat alueet. Analyysien yhteydessä tulee arvioida

myös johtolinjauksen näkymävaikutukset edellä sekä Museoviraston 7.3.2018 annetussa lausunnossa mainittuihin kohteisiin. Kuten arviointiohjelman sivulla 38 on todettu, pienipiirteisessä ympäristössä voimajohto saattaa muuttaa maiseman hierarkiaa alistaen ympäristönsä, vaikka peitteisessä maastossa voimajohdon maisemavaikutus onkin ensisijaisesti paikallinen. Maisema-analyysejä yksi tärkeä tehtävä on tuottaa sellaista tietoa tarkemmalle suunnittelulle, jolla voidaan mahdollisuuksien mukaan pienentää voimajohdon paikallisiakin vaikutuksia kulttuuriympäristön kohteisiin ja herkkään maisemaan.

Paliskuntain yhdistys

Hanke sijoittuu Tolvan ja Hirvasniemen paliskuntien alueelle ja sivuaa Timisjärven ja Sallan paliskuntia. Paliskuntien poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja porojen vapaaseen laiduntamiseen.

Poronhoidon huomioon ottaminen hankkeessa

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikaikainen nautinto-oikeus, joka on suoraan lailla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990, 3 §). Poronhoitolain lisäksi alueella voimassa olevien Pohjois-Pohjanmaan ja Itä-Lapin maakuntakaavojen suunnittelu- ja yleismääräykset edellyttävät, että poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset. Laki ympäristövaikutusten arvioinnista (YVAL 252/2017) velvoittaa myös omalta osaltaan alueelle toimivaan elinkeinon kohdistuvien vaikutusten selvittämiseen. Paliskuntain yhdistys katsoo, että poronhoitoon kohdistuu YVA-lain tarkoittamia vaikutuksia, jotka voivat olla merkittäviä eli ne on arvioitava menettelyssä.

Poronhoito on poronhoitoalueella keskeinen osa alueen elinkeinoelämää ja laajojen maa-alueiden käyttäjänä altis muun maankäytön aiheuttamille vaikutuksille. Poronhoito on lisäksi kiinteä osa Pohjois-Suomen kulttuuriperintöä. Poronhoitoalueella tapahtuva maankäytön suunnittelu on siis elinkeinon ja kulttuuriperinnön jatkuvuuden kannalta keskeinen kysymys.

Poronhoitolaissa säädetään neuvotteluvollisuudesta suunniteltaessa valtion maata koskevia poronhoidon harjoittamiseen vaikuttavia toimenpiteitä (PHL 53 1). Myös muualla kuin suoraan valtion mailla tapahtuvalla maankäytöllä on yleensä jonkin asteisia vaikutuksia paliskunnan toimintaedellytysten jatkuvuuteen. Tästä syystä poronhoitoalueella maankäytön suunnittelua on suositeltavaa toteuttaa erilaisilla osallistavilla suunnittelu- ja neuvotteluprosesseilla.

Poronhoitolain takaama vapaa laidunoikeus on tarkoitettu pysyväksi oikeudeksi, eikä sitä voi myydä tai vuokrata. Poronhoito on laaja-alainen maankäyttömuoto, jonka kannattavuus perustuu mahdollisimman yhtenäisiin laidunalueisiin ja porojen luontaisen laidunkierron mukaiseen vapaaseen laiduntamiseen. Paliskunnan toiminnalliseen ympäristöön kuuluvat erilaiset laidunalueet (kesä-, talvi-, rykimä-, ja vasoma-alueet), ja niille siirtymiseen käytettävät alueet, sekä paliskunnan poronhoitotyöhön liittyvät toiminta-alueet ja infrastruktuuri (kuljetusreitit, erotusaidat, kämpät, laidunkiertoaidat ym.) Kaikki paliskunnan alueelle tuleva uusi toiminta ja maankäyttö vaikuttavat poronhoitoon, sillä paliskunta eri osineen muodostaa yhtenäisen toimintaympäristön. Eri alueiden merkityksen suuruus vaihtelee paliskunnan sisällä. Tästä syystä maankäyttöhankkeita on aina tarkasteltava tapauskohtaisesti yhteistyössä asianosaisen paliskunnan kanssa.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristölle aiheutuvat muutokset vaikuttavat poronhoidon harjoittamisen edellytyksiin. YVA-menettely nousee keskeiseen osaan, kun hankkeen vaikutuksia poronhoitoon selvitetään. Vaikutukset tulee arvioida riittävän laajasti. Lähtökohdaksi tulee ottaa alueiden nykyinen merkitys elinkeinolle. Arvioinnissa tulee selvittää rakennelmien ja toiminnan vaikutukset porolaitumiin, porojen laidunten käyttöön, poronhoitotöihin (muuttuminen/vaikeutuminen, turvallisuusriskit jne.) ja rakenteisiin (erotusaidat, laidunkiertoaidat ym.). Hankkeen yhteisvaikutukset mahdollisten muiden voimajohtojen kanssa tulee selvittää. Voimajohtojen vaikutuksista porojen laiduntamiseen ja poronhoitoon on tutkimustietoa mm. Norjasta. Myös Maaningan tuulivoimahankkeen kumulatiivista vaikutusta Tolvan paliskunnalle tulisi arvioida kokonaisuutena (tuulivoima ja voimajohto ym. rakenteet).

Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa tulee käsitellä niin rakentamisen kuin toiminnan aikaisiakin vaikutuksia. Menettelyssä tulee etsiä konkreettisia ratkaisuja haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin yhteistyössä paliskuntien kanssa. Voimajohtojen kyseessä ollessa nämä voivat liittyä esimerkiksi pylväiden tai johtoauekan tarkempaa sijoitteluun, johtoauekan raivaamiseen, siltojen tai kulku-urien tekemiseen, ilmajohtojen merkitsemiseen (nk. lintupallot) tai poroaitaverkkojen maadoittamiseen. Myös rakentamisen ajoitusta voi olla tarpeen pohtia, mikäli alueella on häiriölle herkkiä alueita, kuten vasoma-alueita tai poronhoidon toimintaa (vasanmerkintä tai erotukset). Poronhoitolain mukaiset neuvottelut tulee järjestää. Neuvotteluiden ajankohtaa mietittäessä on syytä ottaa huomioon paliskunnan poronhoitotyöhön liittyvät kiireisimmät ajat (esimerkiksi syksyn erotukset ja kesän vasamerkintä).

YVA-ohjelman mukaan porotalousselvityksen lähtöaineistoina tullaan ilmeisesti käyttämään Paliskuntain yhdistykseltä saatavaa paikkatietoa alueen poronhoidosta ja porotalouden rakenteista ja laitumista sekä tilastoja ja paliskunnilta saatavia tietoja. Alueen paliskuntien kanssa aiotaan järjestää poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu. Siinä yhteydessä tulisi selvittää yksityiskohtaisemmin poronhoidon toimintaa hankealueella ja sen lähiympäristössä sekä pohtia hankkeen vaikutuksia ja lieventämiskeinoja. Arvioinnissa käytetään hyväksi Paliskuntain yhdistyksen ja Lapin liiton julkaisemaa poroYVA -opasta sekä soveltuvin osin IMPERIA-menettelmää. Suunnitelmat poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinniksi vaikuttavat riittävästi.

Hankkeesta kokonaisuutena eniten kärsivä Tolvan paliskunta vastustaa hanketta.

YVA-menettelyssä tulee arvioida asianmukaisesti poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset. Alueen paliskunnat tulee osallistaa suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin. Lisäksi tulee etsiä keinoja poronhoidolle aiheutuvien haittojen estämiseen ja vähentämiseen. Paliskunnille tulee turvata tiedon saanti koko hankkeen suunnittelun ja toteutuksen ajan.

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri

1) YVA ulotettava kokonaisuudessaan kaikkiin siirtolinjavaihtoehtoihin
Lapin ELY:lle oli annettu Riisitunturin kansallispuiston viereisen ns. Maaningan suurtuulipuiston voimalinjayhteyksien YVA-arviointitarpeisiin päätäväältä niin Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin puolelle katsomme, että YVA selvitys tulee tehdä kokonaisuudessaan kaikkien Maaningan suurtuulipuiston siirtolinjojen vaihtoehtojen osalta myös ns. Kitkajärven ylittävältä osuudelta aina Rukalle saakka.

Tämä on tarpeen koska suurtuulipuisto siirtolinjoineen eri suuntiin sijoittuu kokonaisuudessaan maisemallisesti ja luontoarvoiltaan herkälle alueelle Riisitunturin kansallispuiston kansallismaisemaan sekä Kitkajärven alueelle joka on Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa merkitty maakunnallisesti arvokkaaksi maisemaksi ja vesistöksi.

2) Muistutamme, että Kitkajärveä ja sitä ympäröiviä tunturivaarajonoja on esitetty valtakunnallisesti merkittäväksi maisema-alueeksi sekä sitä on esitetty eri toimijoiden toimesta osaksi UNESCO:n elävän kulttuuriin ja luonnonperinnön maailmanperintökokonaisuutta. Alueesta on jo tehty alustava maailmanperintöselvitys metsähallituksen toimesta (Ympäristöministeriön pyynnöstä). Katsomme että YVA ulotetaankin kaikkiin Maaningan tuulipuistosta kaavailtuihin siirtolinjaosuuksiin.

2) YVA-arvioinnissa ei ole otettu riittävästi huomioon sitä, että luontoväki ja Metsähallitus haluaa Riisitunturin kansallispuiston laajenevan merkittävästi pohjoiseen Riisitunturi-Nouka-Mouru- ja Maaninkavaaran linjan mukaisesti. Tämä olisi alueen ekologisten käytävien, luonto- ja matkailumaisemien etu sekä myös retkeilyn ja matkailun etu. Jos tämä olisi otettu huomioon ei siirtolinjavaihtoehtoja yrittäisi esittää Riisin Nouka- ja Mouruvaarojen vieritse. Molemmat siirtolinjavaihtoehdot ovat soveltumattomia maisemaan ja vastoin kansallispuiston laajentamistarpeita.

3) Muistutamme myös, että Riisitunturi-Noukavaara retkeilyreitit lisäksi Mouruvaarassa on merkittävää kansallista ja kansainvälistä retkeilymatkailua alueen matkailuyrittäjien toimesta. Matkailu pohjautuu erämaiseen (ei teolliseen) maisemaan.

4) Huomautamme, että Riisitunturin vaarajonon länsipuolen erämaa-alueen luontoarvot on puutteellisesti selvitetty ja katsomme, että ne tulisi paremmin kartoittaa eri siirtolinjavaihtoehtojen osalta.

5) Katsomme, että kokonaisuutena Riisitunturin Maaningan erämaahan sijoittuva suurtuulipuisto pitkine siirtolinjoineen sisältää enemmän haittoja kuin hyötyjä alueen luonnolle, maisemalle, luontoarvoille, linnustolle, poronhoidolle, vanhoille metsille, ekologisille käytäville ja erämaa-alueen arvoille sekä matkailulle kuin sen toteuttaminen hyödyttäisi taloudellisesti yksityistä maanomistajayhteisöä sekä energiayhtiötä.

6) Muistutamme että Riisitunturin kansallispuiston perustamisen peruste oli Riisitunturilta avautuvat erämaiset kansallismaisema-arvot. Maaningan suurituulivoimateollisuushanke, Riisitunturi-Noukavaara-Maaninkavaaran ja Kitkajärven ylittävine siirtolinjoineen heikentää merkittävästi näitä kansallispuiston perustamisarvoja, alueen retkeily-, luonto- ja matkailumaiseman vetovoimaisuutta.

7) Lisäksi katsomme, että kuten Maaningan tuulivoimasselostuksessakin todetaan, että Riisin Maaningan alueen linnustonselvitykset petolintujen mm. kotkat ja haukat sekä sääkset jne. ovat puutteelliset, eikä siinä ole muun muassa otettu huomioon Riisin Noukavaaroissa olevia kahta kotkaa joiden saalistus- ja lento-alueille suurtuulipuistovoimalinjoineen sijoittuisi. Erityinen puute on myös arvioinnin puute siirtolinja Kitkajärven ylittävältä osuudelta.

8) Yhteenvedon toteamme Maaningan suurtuulipuistoon ja sen eri siirtolinjoihin yhteisesti: Ainoa oikea ratkaisu hankkeessa on VEO eli hankkeen toteuttamatta jättäminen.

Fingrid Oyj

Fingrid Oyj:llä ei ole lausuttavaa arviointiohjelmasta.

Caruna Oy

Suunnitteilla olevan uuden Maaningan tuulivoimapuisto-Jumisko 110 kV voimajohdon mahdollisen reitin varrella sijaitsee Caruna Oy:n omistamaa 20 kV jakeluverkkoa, joka on toteutettu osin ilmajohdoilla ja osin maakaapeleilla. Uuden Maaningan tuulivoimapuisto-Jumisko 110 kV voimajohdon tarkemmassa suunnittelussa tulee pyytää risteämäläusunto Caruna Oy:ltä mahdollisissa Caruna Oy:n jakeluverkon ja uuden 110 kV voimajohdon risteämätilanteissa. Caruna Oy:llä ei ole muuta huomautettavaa voimajohdon ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Puolustusvoimat

Puolustusvoimilla ei ole lausuttavaa otsikon YVA- ohjelmasta.

EPV Tuotantoverkot Oy

EPV Tuotantoverkot Oy omistaa nykyisen voimajohdon Jumisko-Rovaniemen Pirttikosken sähköasema. EPV Tuotantoverkot Oy toteaa, että Maaningan tuulipuisto on liitettävissä Jumiskon sähköasemalle. Liittäminen on mahdollista esitetyillä johtoreittivaihtoehdoilla. Liittämisen tekninen ratkaisu täsmentyy hankkeiden edetessä. Yhtiöllä ei ole muuta lausuttavaa Maaningan tuulivoimapuisto-Jumisko 110 kV voimajohdon ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Tolvan paliskunta

Maaningan tuulipuisto sijoittuu kokonaan Tolvan paliskunnan alueelle. Tuulipuiston vaatima 110 kV voimajohto sijoittuisi Tolvan paliskuntaan alkumatkaltaan, noin 27 kilometriä. Tolvan paliskunnan suurin sallittu eloporoluku on 1 900 ja poronmistajia oli 60 poronhoitovuonna 2016–2017. Paliskunnan poronhoito perustuu luonnonlaitumien hyödyntämiseen. Poronhoidolla on alueella vuosisataiset perinteet ja vahva kulttuurillinen merkitys. Se on merkittävä imagotekijä alueen kunnille, alueellisesti tärkeä eettisesti tuotetun lihan jalostaja ja tärkeimpiä sidostoimialoja alueen vahvalle matkailutoimialalle. Posion ja Pohjois-Kuusamon alue on metsäsaamelaisen poronhoidon keskeistä aluetta ja alueen metsäsaamelaisilla poronhoitajilla on alueella erityinen maankäyttöoikeus, jota ei saa heikentää.

Poronhoidon huomioon ottaminen

Poronhoitolaki (PHL, 848/1990) takaa elinkeinolle sen kannattavuuden edellytyksen, vapaan laidunnusoikeuden. Se tarkoittaa, että poroilla on oikeus oleskella ja ottaa ravintonsa vapaasti luonnosta (PHL 3 §), poikkeuksena viljelykset ja vakituisten asuntojen pihapiirit. Lain 53 § säädetään, että suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa. Hanke sijoittuu pääosin yksityismaille, mutta sähkönsiirto osittain myös valtion maille. Poronhoitolain mukaisten neuvotteluiden kaltainen neuvottelu järjestettiin ennen aiemman YVA-selostuksen valmistumista.

14.12.2018

Poronhoidon edellytyksiä on turvattu alueelle laadituissa ja voimassa olevissa kaavoissa. Voimassa olevissa Pohjois-Pohjanmaan 1. ja 2. vaihemaakuntakaavoissa poronhoitoalueen kaavamerkintää koskee suunnittelumääräys: "Alueiden käytön suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset." Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava ei ole vielä lainvoimainen, mutta mikäli se tulee valituksista huolimatta lainvoimaiseksi, koskee siinä osoitettua Maaningan tuulipuiston tv-1 kaavamerkintää suunnittelumääräys "Poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset". Samassa kaavassa on myös poronhoitoalueen suunnitteluun liitetty kaavamääräys poronhoidon turvaamisesta. Hyväksytyn, mutta ei vielä lainvoimaisen Kuusamon strategisen osayleiskaavan yleismääräys edellyttää niin ikään poronhoidon turvaamista ja Maaninkaa koskeva tv-merkintä poronhoidon edellytysten huomiointa tuulipuiston suunnittelussa.

Itä-Lapin maakuntakaavan yleismääräys edellyttää myös poronhoidon turvaamista. Hyväksytyssä, mutta ei voimassa olevassa Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa voimajohtoreitin läheisyyteen on osoitettu ph-merkinnällä Tolvan paliskunnan poroerotusaitoja, joiden säilyminen on turvattava.

Hankkeen vaikutukset poronhoitoon

Poronhoidon kannattavuus perustuu laajoihin, yhtenäisiin laidunalueisiin ja porojen luontaisen laidunkierroon mukaiseen vapaaseen laiduntamiseen. Paliskunnan toiminnalliseen ympäristöön kuuluvat erilaiset laidunalueet (mm. kesä, rykimä, talvi, vasoma), ja niille siirtymiseen käytettävät alueet, sekä paliskunnan poronhoidon toiminta-alueet ja infrastruktuuri (mm. kuljetusreitit, erotusaidat, kämpät, laidunkiertoaidot ym.). Paliskunnan toiminta on suunnitelmallista elinkeinon harjoittamista. Kaikki paliskunnan alueelle tuleva uusi toiminta vaikuttaa poronhoitoon, sillä paliskunta eri osineen on yhtenäisen kokonaisuuden muodostama toimintaympäristö. Koko paliskunnan alue on poronhoidon käytössä ja sille tärkeä eri tilanteissa.

Maaningan tuulivoimahanke sijoittuu Tolvan paliskunnan tärkeimmälle laidunalueelle, jossa on ennestään vähän muuta ihmistoimintaa ja sen vuoksi poroille erittäin tärkeä laidunnusrauha. Paliskunnan muilla alueilla on merkittävästi muuta maankäyttöä, asutusta ja laajoja viljelyksiä. Yli 70 % paliskunnan poroista käyttää hankealuetta vasomiseen ja kesälaiduntamiseen, mutta myös rykimäaikana ja alkutalven laitumena. Alueella sijaitsevat myös laajimmat jäkälä- ja lupolaitumet. Maaningan alue on yhdessä Riisitunturin kanssa ainoa yhtenäisempi laidunalue paliskunnassa. Alueelle sijoittuu porojen kevään ja syksyn laidunkiertoreittejä. Poronhoitotoiminnassa aluetta käytetään myös porojen kuljettamiseen läheisille erotusaidoille sekä porojen maastoruokintaan. Hankealueella sijaitsee aita porojen kiinniottamista varten.

Alueella merkitään vuosittain paliskunnan tilastojen mukaan 65–80 % paliskunnan vassoista. Kesäisin suoritettava vasanmerkintä perustuu siihen, että porot kerääntyvät suuriin tokkiin laajoille avoimille alueille, josta ne saadaan siirrettyä tokkana merkintäaitaan. Porojen mahdollinen kerääntyminen räkkäsuojaan voimala-alueiden sorapinnoille hajottaa tokat pieniin partioihin, joita on yleensä mahdoton saada siirrettyä aitaan vasanmerkintää varten. Se johtaa siihen, että vasat ovat merkittömiä, kun syksyllä hirvikoirat alkavat juoksuttaa poroja metsästyksen yhteydessä. Vasat eroavat emistään ja korvamerkittömistä vassoista ei enää saada luotetavasti omistajaa selville. Se näkyy suoraan poronmistajan tulon heikkenemisenä.

Maaningan tuulipuistohankkeella on vaikutuksia paljon varsinaista hankealuetta laajemmalle. Tuulivoimahankkeen toteuttaminen aiheuttaa merkittävää haittaa poronhoidolle, koska hanke vähentää suuria määriä laidunalueita suoraan ja epäsuorasti vaikuttamalla porojen laidunten

käyttöön ja poronhoidon toimintamahdollisuuksiin. Etenkin kevättalvella, vasonta-aikana ja alkukesällä porovaatimet vasoineen ovat tutkimusten mukaan erityisen herkkiä ihmistoiminnan aiheuttamalle häiriölle. Ruotsalaistutkimuksen mukaan porot välttivät vasoma-aikana tuulipuistoaluetta (joka oli Maaningan suunnitelmia huomattavasti pienempi, 10 voimalaa) 3,5 km etäisyydelle. On erittäin todennäköistä, että Maaningan hankkeen myötä tuulipuiston alue sekä sen ympäröivät alueet menetetään vasoma-alueena. Hanke ja sen vaatimat muut toiminnot pirstovat laidunalueita. Porolaidun muuttuu teollisen maankäytön maisemaksi.

Jos porot häiriintyvät uudesta toiminnasta näillä rauhallisilla laidunalueillaan, ne kulkeutuvat entistä enemmän pelloille ja asutuksen piiriin. Tämä aiheuttaa lisätyötä ja työkustannuksia poronhoitajille, kun porot pitää ohjata asutuksen piiristä ja pelloilta pois. Paliskunta on jo vuosien ajan siirtänyt asutuksen ja viljelysten lähetyillä laiduntavia poroja pysyvästi Maaningan hankealueelle. Tämä työ ja sen tähän mennessä aiheuttamat kustannukset menettävät merkityksensä hankkeen myötä, kun porot palaavat häiriöiden myötä takaisin asutetuille alueille. Pihojen ja peltojen aitaaminen on kallista ja aitojen ylläpito vaatii työtä sekä aiheuttaa huomattavia kustannuksia. Paliskunta on myös korvausvelvollinen porojen vakituiselle asutukselle ja viljelyksille aiheuttamista vahingoista. Hankealueen itäpuolella on loma-asutusta, joka ei ole poronhoitolain mukaisten korvausten ja aitaamisvelvoitteen piirissä. Hanke aiheuttaa ristiriitoja maanviljelijöiden, asukkaiden, loma-asukkaiden ja poronhoitajien välille.

Uudet, ympärivuotisesti auki pidettävät tiet lisäävät liikkujia alueella. Tämä voi johtaa porovarauksien sekä liikenneonnettomuuksien lisääntymiseen. Talvella porot lähtevät helposti kulkemaan hankealueen aurattua tulotietä pitkin kohti Valtatie 5:tä ja siirtyvät siellä liikenteen sekaan. Voimaloista tippuva jää voi myös aiheuttaa porovahinkoja.

Maaninka-Jumisko -voimalinjan vaikutukset

Jumiskon 110 kv voimajohto sijoittuu pääosin, n. 27 km, Tolvan paliskunnan alueelle. Se pirstoo osittain yhtenäistä metsäaluetta. Voimajohtoaukealla kasvillisuus muuttuu ja tutkimusten mukaan porot eivät viihdy siinä. Syyksi on tutkimuksissa arvioitu porojen kykyä nähdä UV-säteily ja voimajohtojen koronapurkaukset, joiden havaitsemista entisestään lisää heijastuminen lumihangesta talvella. Voimajohdot voivat vaikeuttaa poronhoitotöitä tokkien aitaan kuljetamisen yhteydessä. Kolvanvaaran ja Isolehdon erotusaidat sijoittuvat voimajohtoreittien välittömään läheisyyteen.

Laidunkierron muuttuminen aiheuttaa laidunten epätasaista kulumista. Luken (ent. RKTL) tutkimusten mukaan paliskunnissa, joissa on enemmän infrastruktuuria ja ihmistoimintaa, jäkäläköt ovat kuluneemmat kuin paliskunnissa, missä niitä on vähemmän. Laidunten epätasainen käyttö aiheuttaa vaikutuksia poroelinkeinoon kannattavuuteen. Tänä päivänä suurin osa teuraista on vasoja, eli niiden määrä ja kunto määräävät porotalouden tuoton. Mikäli laitumet kuluvat, vasaprosentti ja teuraspainot laskevat kiristyvän ravintokilpailun myötä. Näin on Metlan tutkimuksen mukaan käynyt esimerkiksi Rovajärven ampuma-alueella. Toisaalta myös ruokintakulut lisääntyvät. Nämä vaikuttavat suoraan elinkeinoon kannattavuuteen yhdessä uuden infan tarpeen ja poronhoitotöiden lisääntymisen kanssa.

Edellä luetellut vaikutukset yhdessä aiheuttavat vaikutuksia alueen poronhoitokulttuuriin. Alueen poronhoitajat ovat Kitkan ja Maaselän lapinkylien jälkeläisiä, joilla on ikimuistoinen nautinto-oikeus alueen porolaitumiin. Poronhoito-oikeus määritellään poronhoitolaissa pysyväksi oikeudeksi (HE244/1989).

14.12.2018

Kaiken kaikkiaan hankkeella on merkittäviä haitallisia vaikutuksia koko Tolvan paliskunnan toimintaan ja jopa sen jatkumisen edellytyksiin. Näistä edellä mainituista todennäköisistä, merkittävistä haitallisista vaikutuksista johtuen Tolvan paliskunta vastustaa tuulipuiston rakentamista alueelleen.

YVA-ohjelma

Poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia aiotaan tarkastella YVA:ssa omana osiona. Tolvan paliskunta on suurin kärsijä hankkeessa. Paliskunta edellyttää poronhoitolain mukaisen neuvottelun lisäksi perusteellista selvitystä voimajohdon vaikutuksista. Sen lisäksi tulee selvittää paikkatietojen, haastatteluiden ja tutkimustiedon avulla voimajohdon rakennelmien ja toiminnan vaikutukset porolaitumiin, porojen laidunten käyttöön, poronhoitotöihin (muuttuminen/vaikeutuminen, turvallisuusriskit jne.) ja poronhoidon rakenteisiin (erotusaidat). YVA-selvityksissä tulee etsiä reittivaihtoehto, joka haittaa poronhoitoa mahdollisimman vähän ja lisäksi muita haittojen lieventämiskeinoja.

Tolvan paliskunta katsoo, että selvityksissä tulee arvioida hankkeen vaikutuksia myös kokonaisuutena, ei ainoastaan voimajohdon osalta. Maaningan hankkeen YVA:ssa vuodelta 2016 todettiin, että hankkeen vaikutus poronhoidolle on merkittävän kielteinen. Kaiken kaikkiaan on selvää, että hanke ei ole toteuttamiskelpoinen poronhoidon näkökulmasta. Hanke aiheuttaa kohtuutonta haittaa Tolvan paliskunnan poronhoidolle. Paliskunta katsoo, että sillä ei ole toimintamahdollisuutta, jos näin suuri alue sen kriittisen tärkeistä laitumista menetetään. Paliskunnan vuosien työ porojen siirtämisessä pysyvästi rauhalliselle laidunalueelle (=hankealue) menettää merkityksensä. Suuria poromääriä ei voida laiduntaa asutetussa ympäristössä ja viljelysalueilla, ja Maaningan tuulivoimapuistohankkeen toteutuminen vaikeuttaisi tätä tilannetta ratkaisevasti. Tolvan paliskunta katsoo, että ainoa mahdollinen vaihtoehto voimalinjalle on VE 0.

Ylitalon Poromatkailu Ky

Meidän poromatkailuyrityksemme sijaitsee Posion Mourujärven kylän Alajärven pohjoispuolella.

Syyt, miksi me emme halua sähkönsiirtolinjoja meidän lähelle:

1. Sähkölinjat näkyvät meidän tontille ja meidän asiakkaiden kävelyreiteille.
2. Jos voimalinjoja rakennetaan kahden vuoden ajan, käytännössä emme voi sinne aikana ottaa asiakkaita jotka tulevat meille nauttimaan hiljaisuudesta.
3. Maisema tuhoutuvat merkittävästi voimajohdon ansiosta.
4. Erityisesti talvella sähkölinjat tuottavat häiritsevää ääntä.
5. Jos voimajohto rakennetaan, sitä ylläpidettävä tulevaisuudessa ja tämä aiheuttaa aina melua ja levottomuutta alueella.
6. Jos voimajohto tulee, niin ehkä myöhemmin tule voimalinjan alle moottorikelkkareitti aiheuttaa melua ja luvattonta liikkumista reittien ulkopuolella.
7. Jos voimajohto tulee välittömään läheisyyteen, se on taloudellinen katastrofi.

Aikaisemmin sähkönsiirtolinjat kulki kartalla enempi pohjoisessa, joka ei vaikuttaisi meidän yrityksemme toimintaan. Uusi reitti kulkee suoraan alueemme läpi, jossa aktiviteetit tapahtuvat asiakkaiden kanssa. Erityisesti Saksasta ja Sveitsistä saapuvat asiakkaat, jotka haluavat nauttia Lapin luonnosta, jossa ei ole sähkölinjoja eikä tuulimyllyjä. Jos sähkölinjat tule välittömään läheisyyteen, se ei ole hyvä idea. Meidän yrityksemme toiminta lisääntyy joka vuosi. Sähkölinjat

14.12.2018

rakentaminen muuttamaan 1 00m etäisyydellä talosta ja asiakkaiden majoituspaikasta merkitseisi meille huomattavia tappioita. Vaeltelemme päivittäin myös asiakkaiden kanssa täällä alueella, mihin olemme saaneet ja vuokranneet 28 maanomistajilta kirjalliset luvat. Ei voi olla totta, että suuret yritykset päättävät asioista, joita kuntalaiset eivät halua. Ensin tuulimyllyt rikkovat kaunista luontoa Riisitunturi, Mouruvaaran ja Pohkeavaaran aluetta ja nyt tulee myös sähkölinjat. Meidän karttapiirroksessa punaisella merkitty sähkösiirtolinja olisi suurempi, reitille enempi joutomaa-alueita ja matalampia alueilta kulkee. Kyseisellä reitillä vähemmän haittaa; ei voi rakentaa vapaa-ajan ja vakituisia asuntoja, koska reitti kulkee pääasiassa jänkäalueita. Toivomme vilpittömästi, että kansalaisten ja pienyritysten huolet ja huolenaiheet tullaan kuulemaan.

Kitkan Viisaat ry

Maaningan tuulivoimahankkeen lupavalmisteluissa on tehty menettelyvirhe, jota hanketoimija edelleen peittelee tässä voimajohdon arviointiohjelmassaan.

Ensimmäiseksi hanketoimija teetti Maaningan tuulivoima-alueen YVA-selvityksen, ennen kuin Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan 3. vaihekaavassa oli ratkaistu maakunnallisesti merkittävien tuulivoima-alueiden sijoittaminen. Täten myöskään tuolloin Kuusamon valmistelussa olleessa yleiskaavassa ei voitu lainvoimaisesti merkitä Maaningan tuulivoima-alueita, vaan sitä koskeva tuulivoima osayleiskaava voidaan lopullisesti määritellä vasta kun maakuntakaavan 3. vaihekaava on saanut lainvoiman Maaningan tuulivoima-alueen osalta ja sitten sen määrittelyn mukaisesti Kuusamon yleiskaavaankin määritellään tai jätetään määrittämättä Maaningan tuulivoima osayleiskaava.

Vasta valmistelussa oleva Maaningan tuulivoima osayleiskaava ja siinä tuulivoiman rakentamiselle annettavat maankäytölliset reunaehdot tulevat määrittelemään hankkeen reunaehdot, jotka hankkeen on täytettävä. Täten hanketoimijan tuulivoimahankkeen tehty YVA-selvitys ei täytä YVA-lain ja asetuksen vaatimuksia, koska se on tehty ennen lainvoimaista tuulivoima osayleiskaavaa, joten siinä tehdyssä YVA-prosessissa ei ole voitu arvioida hankkeen kaavallisten reunaehtojes toteutumisia eikä kaavan lupamääräysten vaatimuksia. Tästä P-P ELY-keskus yhteysviranomaisena selkeästi huomautti lausunnossaan, mutta hanketoimija ei ole ottanut noita huomautuksia huomioon.

Nyt kyseinen menettelyvirhe kertautuu, koska hanketoimija luo arviointiohjelmassaan perusteetonta mielikuvaa, kuin varsinainen tuulivoimaosayleiskaava olisi jo YVA-prosessinkin osalta valmis ja että sen lisäksi tarvittaisiin vain tämä voimajohdon YVA-prosessi. Tätä menettelyvirhettä pahentaa se, että tässä voimajohdon arviointiohjelmassa ole aikomustakaan arvioida tuulivoima-alueen ja voimajohtojen ympäristövaikutuksien yhteisvaikutuksia. Yhteisvaikutusten arvioimattomuus korostuu YVA-lain vastaisesti myös sen vuoksi, ettei Kuusamon puoleisen voimajohdon Maaninka-Ruka ympäristövaikutuksia ole arvioitu.

Sekä Maaningan tuulivoimapuisto -suunnitelma että nyt tämä voimajohtosuunnitelma sijoittuvat asumattomalle erämaamaisemaiselle alueelle. Tämä on vastoin tuulivoimahankkeita ohjaavia valtakunnallisia ohjeita. Hanketoimija vääristelee asiaa sillä, ettei hanke ja voimajohdot sijoitu lähelle asutusta. Mutta arviointiohjelmassa ei osoiteta selvitetävän hankkeen yhteisvaikutuksia luonnon ekologisen kestävyuden, biologisen monimuotoisuuden, pienvesistöjen, Kitkan vesistön, luonnonarvojen, kulttuuriperinnön sekä virkistykseen soveltuvien alueiden suhteen.

14.12.2018

Erityisen merkittävä YVA-lain vastainen puute tuulivoima-alueen sekä voimajohtojen ympäristövaikutusten yhteisarvioinnin puuttumisesta aiheutuu siitä, että Maaningan ja Rukan välisen voimajohdon ympäristövaikutusarviointia ei edes ole tehty, vaikka kyseinen voimajohto sijoittuu valmistelussa olevalle UNESCON maailmanperintökohde -hankkeelle "Oulanka-Paanajärven alue Unescon maailmanperintökohteeksi". Kyseisen alueen merkittävä maisemallinen kokonaisuus on tunturi- ja vaarajonojen reunustama Kitkajärvi, jonka historiallisen maiseman pitäisi sen ylitse kulkeva voimajohto Maaninka - Ruka. Kitkan Viisaat ovat esittäneet Riisitunturi-Kitkajärvi-Kitkajoki-Oulanka-Paanajärvi aluetta ympäristöministeriön UNESCO selvitysalueeksi.

Edellä kuvattuihin seikkoihin viitaten katsomme, ettei esitetty arviointiohjelma täytä YVA-lain ja -asetuksen arviointiohjelmalle asetettuja vaatimuksia, jonka vuoksi vaadimme arviointiohjelmaa palautettavan uuteen valmisteluun siten että se sisältää myös ns. Kitkajärven ylittävän osuuden.

Yksityiskohtaiset vaatimukset

1. Hankkeen perustelut ovat puutteelliset

Hanke koskee Maaningan tuulivoimahankkeen 110 kV:n voimajohdon ympäristövaikutusarviointimenettelyä, mutta itse tuulivoimahankkeen tarvitsemien lupien tilannetta ei arviointiohjelmassa esitetä. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan 3. vaihemaakuntakaavan, Kuusamon strategisen yleiskaavan sekä Kuusamon Maaningan tuulivoima osayleiskaavan tilannetta ja niiden kaavojen vaikutuksia Maaningan tuulivoimahankkeen etenemiselle ei hanketoimija esitä arviointiohjelmassaan. Ainoa viittaus on, että voimajohtoreitit sijoittuvat osin Kuusamon Maaningan tuulipuiston osayleiskaavaehdotuksen alueelle.

Katsomme olevan selvää, ettei voimajohtohanke riippuu tuulivoimahankkeen etenemisestä, ja että ne seikat, jotka voivat vaikuttaa itse tuulivoimahankkeeseen vaikuttavat myös voimajohtohankeeseen, jonka vuoksi nuo seikat tullee olla selvitetty jo arviointiohjelmassakin. Nyt ei ole, minkä katsomme arviointiohjelman vakavaksi tahalliseksi puutteeksi.

2. Tuulivoimahankkeen YVA-selostus on riittämätön

Viittaamme edellä kohdassa 1. lausumaamme.

Arviointiohjelman kohdassa 1.1. viitataan Tuulivoimapuiston YVA-menettelyyn, antaen epäasiallisen harhauttavasti vaikutelman Tuulivoimapuiston YVA-selvitys olisi kunnossa. Hanketoimija on kuitenkin teettänyt kyseisen YVA-prosessinsa ennen kuin ko. tuulivoimapuistoa koskevat kaavoitukselliset seikat ja kaavoissa määritellyt maankäytölliset reunaehdot olivat kaavoissa määriteltä, joten YVA-prosessi tehtiin kaavaprosesseihin nähden väärässä järjestyksessä.

Yhteysviranomaisen P-P ELY-keskus huomautti lausunnossaan tuosta seikasta, mutta nyt hanketoimija jättää yhteysviranomaisen lausunnon huomiotta.

Katsomme, että koska voimajohtohanke perusteluissa viitataan tuulivoimapuiston YVA-menettelyyn, on sen YVA-menettelyn todellinen tilanne suhteessa tuulivoimakaavatilanteeseen ehdottoman välttämätöntä luotettavasti selostaa, mutta sitä ei ole selostettu, minkä katsomme vakavaksi tahalliseksi puutteeksi.

3. Tuulivoimahankkeen ja voimajohtohankeiden yhteisvaikutuksia ei esitetä selvitettäväksi.

Viittaamme edellä kohdissa 1. ja 2. lausumaamme.

Tuulivoimahankkeen YVA-selostus on puutteellinen luontovaikutuksien, luonnon monimuotoisuuden, uraanipitoiseen kallioperään kohdistuvien toimenpiteiden, rannesoiden, pienvesistöjen, sekä Kitkajärven vesistöalueeseen ja maisemakuvaan vaikutusten arviointien kannalta. Nyt voimajohdon arviointiohjelmassa lähdetään liikkeelle kuin kyseessä olisi yksittäishanke ilman yhteisvaikutuksia päähankkeen eli tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten kanssa.

Vaadimme noudatettavan YVA-lain peruseriaa, että hankkeen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutenaan, siis tuulivoimahankkeen ja molempien voimajohtolinjojen (Jumisko ja Ruka) ympäristövaikutusten kokonaisvaikutusten arviointi. Tämä arviointiohjelmasta puuttuu, minkä katsomme olevan oleellinen YVA-lain vastainen puute.

4. Tuulivoimahankkeen ja Rukan voimajohdon yhteisvaikutuksia UNESCON maailmanperintökohde -hankkeelle "Oulanka-Paanajärven alue" ei ole arviointiohjelmassa huomioitu. Viittaamme edellä kohdissa 1., 2. ja 3. lausumaamme.

Alkuperäinen tuulivoimahankkeen YVA-selostus on oleellisesti puutteellinen ja siitä puuttuu vaikutusarviointi jo vuoden 2015 lopulla valmistuneeseen esiselvitykseen UNESCON maailmanperintökohde -hankkeelle "Oulanka-Paanajärven alue Unescon maailmanperintökohdeksi". Esiselvitys on jätetty maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikaiselle 19.4.2016. Esiselvitys koski Koutajoen vesistöalueella sijaitsevien Oulangan ja Paanajärven kansallispuistojen ja niiden lähialueiden soveltuvuudesta UNESCO:n maailmanperintökohteeksi. Esiselvityksen perusteella potentiaalisimmat luonnonarvot liittyvät geologisiin, ekologisiin ja biologisiin prosesseihin ja luonnon monimuotoisuuteen.

Kitka-Koutajoen vesistön valuma-alue ympäröivine vaaramaisemineen ja kansallispuisto-alueineen on oleellinen osa UNESCON elävän kulttuurin ja luonnonperinnön maailmanperintökohdetta, eikä tätä ole tuulivoimahankkeen YVA-selvityksessä huomioitu, eikä huomioitu Rukan voimajohdon vaikutusarvioinnissakaan. Eikä sitä ole tässäkään Jumiskon voimajohtohankkeen arviointiohjelmassa ole huomioitu.

Kitkajärveä ympäröivine tuntureineen ja vaaroineen on esitetty osaksi valtakunnallisesti merkittäviä maisemakokonaisuuksia.

Edellä kuvattuihin seikkoihin viitaten katsomme arviointiohjelman olevan oleellisen puutteellinen tuulivoimahankkeen ja voimajohtojen yhteisvaikutusten arvioimisesta suhteessa valmistuksessa olevaan UNESCON elävän kulttuurin ja luonnonperinnön maailmanperintökohteeseen.

5. Tuulivoimahankkeen ja voimajohtojen yhteisvaikutuksia uraanipitoiseen kallioperään kohdistuvien toimenpiteiden johdosta ei esitetty selvitettäväksi. Viittaamme edellä kohdissa 1., 2. ja 3. lausumaamme.

Viittaamme arviointiohjelman kuvaan 3. 'Kallioperän ominaispiirteet suunnitellulla johtoreitillä. Lähde: GTK 2017'

Huomautamme painokkaasti kuvassa osoitetun serisiittikvartsitiitin olevan tunnettu Kuusamon uraanivyöhykkeen kivilaji (GTK:n määrittämä Kuusamon uraanivyöhyke). Tuulivoima-alueen YVA-selostus oli oleellisen puutteellinen kyseiseen uraanipitoiseen kallioon tehtävien perustusten ympäristövaikutusten arvioimisen suhteen. Myös yhteysviranomaisen huomautti tuosta seikasta. Mutta nytkään ei arviointiohjelmassa ole esitetty arvioitavan uraanipitoiseen kallioon tehtävien johtopylväiden perustusten ympäristövaikutuksia.

Vaadimme uraanipitoiseen kallioon tehtävien perustusten (sekä tuulivoimaloiden että johtopylväiden) ympäristövaikutusten arvioimista ja niiden yhteisvaikutusten arvioimista pienvesistöihin, vesistöjen ekologialle ja Kitkajärven vesistöön.

6. Poronhoidolle aiheutuvia yhteisvaikutuksia ei ole esitetty arvioitavaksi Alkuperäisessä YVA-selostuksessa on arvioitu tuulivoimahankkeen vaikutuksia porotalouteen. YVA-selostuksen arviointia ja varsinkin haittojen lieventämistoimenpiteitä ei Tolvan paliskunta ole hyväksynyt, ja paliskunta on pitänyt hanketoimijan neuvottelun nimellä pidetystä kokouksesta kirjaaman pöytäkirjan antavan virheellisen kuvan kokouksesta.

Tolvan paliskunnan alueella poronhoidolle aiheutuva vaikutus muodostuu sekä tuulivoimahankkeesta että voimajohtohankkeista. Niiden yhteisvaikutusta ei arviointiohjelmassa kuitenkaan esitetä selvitetävän.

Arviointiohjelmassa on yleistä kuvausta poronhoidosta, mutta varsinaista kuvausta siitä, miten vaikutukset poronhoitoon tullaan selvittämään ei arviointiohjelmassa sisälly, muuten kuin viittauksena Paliskuntain yhdistyksen ja Lapin liiton julkaiseman Opas poronhoidon tarkasteluun maankäyttöhankkeissa -teokseen.

Edellä kuvattuihin seikkoihin viitaten katsomme, ettei poronhoidolle aiheutuvien haittojen arviointisuunnitelmaa ole arviointiohjelmassa esitetty riittävän laadukkaasti.

7. Huomautamme, että siirtolinjoja ei pitäisi niiden sähkömagneettisten kenttien vaikutusten johdosta tehdä lähemmäksi kuin yli 400 metriä lähimmistä kiinteistöistä (varovaisuusperiaate). Lähde ATS esitys Jokela (2007): ”Maan käyttö voimajohtojen läheisyydessä (STM:n opas 2003:12)”. Tämä tulee huomioida erityisesti suunniteltaessa linjauksia Kitkajärven ylittävältä osalta, mutta koko matkalta.

8. Riisitunturi-Noukavaara-Mouruvaara-Maaninkavaara alueella elää useita kotkia ja haukkoja mm. Riisin Noukavaarassa on havaittu useina kesinä kaksi kotkaa. Kuten Tuulivoima YVASakin ELY toteaa, niin nämä asiat on selvitetty puutteellisesti ja siirtolinja tuulivoima-alueineen haittaa petolintujen saalistusalueita.

Yhteenveto

Viitaten kohdissa 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., ja 8 lausumaamme, katsomme ettei esitetty arviointiohjelma täytä YVA-lain ja -asetuksen vaatimuksia siitä, että hankkeen perustiedot olisivat kuvattu riittävästi ja että päähankkeen ja sen tarvitseman voimajohtohankkeiden yhteisvaikutukset tulisivat riittävästi arvioiduksi kokonaisuutenaan, jonka vuoksi vaadimme arviointiohjelmaa palautettavan uudelleen valmisteltavaksi.

Mielipide

Olin erittäin yllätynyt kuullessani voimalinjan rakentamissuunnitelmista Säynäjärven metsäpalstani viereen. Olisin odottanut, että näin isosta rakennushankkeesta olisi henkilökohtaisesti otettu yhteyttä metsänomistajiin ja tiedotettu asiasta. Koen, että minua ei ole asiassa kuultu. Kyseessä on omistamani maa-alue, sen rahallinen arvo sekä vaalimani luontoarvot.

Johtoreitti vaihtoehto 1 (VE1) vie palstani vierestä. Palstani rajoittuu erämaajärveen, jossa on hakkaamattomana säilytettyjä rantatontteja. Lisäksi palstalla on lampi, jota käytän virkistyskäyttöön.

14.12.2018

Tämä reitti pilaa rakentamattoman luonnonkauniin erämaajärven maiseman (Säynäjärvi), jonka reunamilla sijaitsee koskemattomia, vanhoja metsiä. Mielestäni voimalinja ja etenkin sen rakennusvaiheen toimet vaikuttavat ehdottoman haitallisesti ja tuhoisasti näihin kohteisiin sekä omaan tavoitteiseeni ja pyrkimykseni luonnon- ja maisemansuojeluun omalla metsätalallani. Suunnitteilla oleva moottorikelkkareitti linjaa pitkin ei myöskään mielestäni sovellu erämaamaisemaan ja sen luonnonrauhaan.

Varsinkin tämä VE1 -reittivaihtoehto ei mielestäni tue kestävän kehityksen arvoja ja vastustan omalta osaltani linjan rakentamista kaavaillun suunnitelman mukaan.

Mielestäni voimajohtolle olisi löydettävissä nykyisiä vaihtoehtoja parempikin vaihtoehto, jos voimajohto täytyy ehdottomasti rakentaa Jumiskon voimalaitokselle, esimerkkinä Tuulipuistosta Kontiovaaran metsätien vierestä ja Latvajoen vierestä Latvajärven ja Rytijärven pohjoispuolelta, Sallan ja Posion valmista pitäjän rajalinjaa pitkin Jumiskon voimalaitokselle. Tällöin voimajohto ei kulkisi esimerkiksi lainkaan kenenkään asutuksen läheisyydessä.

Arviointiohjelman mukaan johtoreitin metsätaloudellinen merkitys on vähäinen tai sitä ei ole. Olen eri mieltä asiasta, sillä linja menee usean sukuni perintömetsäpalstojen reunamilla tai läpi, Säynäjärven molemmiin puolin. Tähän lisätynä kaikkien niiden metsänomistajien palstat, joita linja koskettaa, on hyvin arveluttavaa todeta, että metsätaloudellinen merkitys on vähäinen tai sitä ei ole. Metsänomistajille metsätaloudellinen merkitys on suuri. Lisäksi arviointiohjelman mukaan voimajohtoreittivaihtoehdot on sijoitettu maastoon siten, ettei sen välittömässä läheisyydessä ole asuinrakennuksia. Tämäkään ei mielestäni ole laisinkaan totta, koska voimalinja kulkee vain 200 metrin päässä tuttavamme asuinrakennuksesta ja sillä on erittäin suuria vaikutuksia heidän asuinympäristöönsä.

Mielipide

Vastustan Maaningan tuulivoimapuisto-Jumisko 110 kV voimajohto vaihtoehtoja VE1 ja VE2 esitettynä dokumentissa: Maaningan tuulivoimapuisto-Jumisko 110 kV voimajohto ympäristövaikutusten arviointiohjelmalla kesäkuu 2018.

Yhdessä tuulivoimapuiston kanssa 110 kV voimajohto muodostaa mielestäni merkittävän maisemahaitan seudulle ja Riisitunturin kansallispuistolle. Aiemmassa Tuulivoimapuiston YVA-menettelyn yhteydessä sähkönsiirron vaihtoehtoja on selvitetty Posion taajamassa sijaitsevalle Aholan sähköasemalle sekä Kuusamon Rukan läheisyydessä sijaitsevalle Viipusjärven sähköasemalle, ja lienee näissäkin vaihtoehdoissa toteutus olisi ollut ilmajohto, mutta onko tarkasteltu maakaapeli vaihtoehtoa tai osalle matkaa maakaapeli vaihtoehtoa, jolloin maisemavaikutus olisi pienempi? Omistan maata Posiolla alle 10 km päässä suunnitellusta Maaningan tuulivoimapuistosta Kuusamon puolella, joten olen asianosainen. Vastustan hanketta esitettyssä muodossa.

Mielipide (kaksi allekirjoittajaa)

Ihmettelemme miksi tämän voimajohto asian käsittelyssä ei ole otettu laisinkaan oltu yhteydessä tai kuultu maanomistajia? Ihmettelemme syvästi niin kuntalaisina kuin veronmaksajina erityisesti sitä, miksi kuusamolaisille tarkoitettun sähköntarpeen vuoksi täytyy uhrata Posion ja Kemijärven luonto ja maisemat sekä vaarantaa joidenkin maanomistajien elinkeino? Ihmettelemme myös, kuka yleensäkin suunnittelee sekä päättää tällaisista voimalinjojen sijoittelusta ja niiden reiteistä, koska paikallista asiantuntemusta ei tietääksemme näiden asioiden suhteen

14.12.2018

ole juurikaan käytetty. Mielestämme voimajohtolle olisi löydettävissä nykyisiä vaihtoehtoja parempiakin reittivaihtoehtoja, jos voimajohto täytyy ehdottomasti rakentaa Jumiskon voimalaitokselle, esimerkkinä voimalinja Tuulipuistosta Kontiovaaran metsätien vierestä ja Latvajoen vierestä Latvajärven ja Rytijärven pohjoispuolelta, Sallan ja Posion valmista pitäjän rajalinjaa pitkin Jumiskon voimalaitokselle. Tällöin voimajohto ei kulkisi esimerkiksi lainkaan kenenkään asutuksen läheisyydessä.

Mielipide ja perustelut

Tuomme tässä kirjelmässä esille omakohtaisen mielipiteemme sekä perustelut suunnitteilla olevista voimajohtovaihtoehdoista VE1 ja VE2. Olemme viimeisen reilun 10 vuoden aikana ostaneet useita metsätiloja, rakentaneet uuden talon, johon olemme muuttaneet perheinemme eteläisestä Suomesta. Syynä tähän kaikkeen on ollut halumme päästä asumaan luonnonrauhaan ja kauniiseen etelälappilaiseen tunturimaisemaan. Hankkimiimme metsätiloihin sijoittamalla olemme luoneet itsellemme myös elinkeinon, metsätalouden. Kaikkeen tähän olemme sijoittaneet paljon rahallista pääomaa sekä mittaamattomasti omaa työtä. Rakennuksiimme on kulunut noin 800 000 euroa ja metsäomaisuuteen 600 000 euroa.

Arviointiohjelman mukaan johtoreitin metsätaloudellinen merkitys on vähäinen tai sitä ei ole. Meidän mielestämme tämä ei pidä paikkaansa, sillä näiden molempien linjavaihtoehtojen vaikutus meidän henkilökohtaiseen metsätalouteemme on erittäin suuri. Etenkin VE1 -reittivaihtoehto kulkee, kartan mukaan, meidän maidemme kohdalla suurimmaksi osaksi hyväpuustoisten, hoidettujen nuorten ja varttuneiden metsien halki. Lisäksi arviointiohjelman mukaan voimajohtoreittivaihtoehdot on sijoitettu maastoon siten, ettei sen välittömässä läheisyydessä ole asuinrakennuksia. Tämäkään ei mielestämme ole laisinkaan totta, koska voimalinja kulkee vain 200 metrin päässä asuinrakennuksesta ja sillä on erittäin suuria vaikutuksia asuinympäristömme viihtyvyyteen sekä suurta näkö- ja maisemahaittaa asuinpihapiirissämme, koska linja kulkee usean kilometrin matkalla täysin näkyvissä Vääräjärven rannan suuntaisesti. Johtoreitti vaihtoehto 1 (VE1): vie noin 3 kilometriä metsämaatamme ja kulkee neljän eri metsätilamme läpi. Meiltä menee arvottomaksi näiden metsämaiden osalta 9 hienoa rantatonttipaikkaa sekä rakentamamme asuinpihapiiri ja kaunis järvi- ja luontomaisema, koska tämä voimajohto vaihtoehto kulkee aivan asutuksen läheisyydessä Vääräjärven alueella.

Tämä reitti vaihtoehto kulkee maillamme erittäin arvokkaiden metsäluontokohteiden läpi, kuten hakkaamattomia reheviä purokohteita, jotka näkyvät selvästi myös lausuntokartoissa. Mielestämme tämä reitti pilaa rakentamattoman luonnonkauniin erämaajärven maiseman (Säynäjärvi), jonka reunamilla sijaitsee koskemattomia, vanhoja metsiä. Reitti vaihtoehto kulkee lisäksi itse rakentamamme lintukosteikon läpi. Olemme halunneet suojella omilla maillamme sijaitsevia arvokkaita luontokohteita liittämällä ne vapaaehtoisen metsiensuojeluohjelma METSO:n kohteiksi sekä lintukosteikon rakentamisella olemme halunneet turvata ja parantaa alueen moninaista lintulajistoa sekä luonnon monimuotoisuutta. Mielestämme voimalinja ja etenkin sen rakennusvaiheen toimet vaikuttavat ehdottoman haitallisesti ja tuhoisasti näihin kohteisiin sekä omiin tavoitteisiimme ja pyrkimyksiimme luonnon- ja maisemansuojeluun omilla metsätiloillamme.

Varsinkin tämä VE1 -reittivaihtoehto on meille monella tapaa erityisen haitallinen sekä henkilökohtaisesti katastrofaalinen, koska se aiheuttaa erittäin suuria rahallisia tappioita ja taloudellisia menetyksiä. Meidän nykyisen omaisuutemme arvo tulee romahtamaan linjan rakentamisen vuoksi. Lisäksi mikään rahasumma ei korvaa luonto- ja maisema-arvoa, jonka vuoksi olemme asuintalomme sijainnin valinneet ja jonka tämä linjareitti nyt totaalaisesti pilaa.

14.12.2018

Tietojemme mukaan tämä linjareitti pahentaisi nykyisestään meille jo ennestään suurta ongelmaa, joka liittyy moottorikelkkailuun. Mahdollisen kelkkauran kulkeminen linjaa pitkin asuintalomme läheisyydestä aiheuttaa ehdottomasti suuria ongelmia meidän asuinviihtyvyyteemme, kuten meluhaittaa, lisäksi kelkkailijat usein ajalevat luvattomilla alueilla (taimikoissa).

Johtoreitti vaihtoehto 2 (VE2): kulkee myös metsämaitemme läpi noin 1,5 kilometrin matkalla sekä kahden metsätilamme halki, mutta reitti ei pilaa lainkaan rantatontteja ja asuinrakennuksemme maisema-arvoa. Tämäkin linja vaihtoehto kulkee maillamme erittäin arvokkaan metsäluontokohteen läpi (Vääräjoen ympäristö). Tämä linja vaihtoehto on kuitenkin kokonaisuudessaan meidän mielestämme parempi ja varteenotettavampi näistä kahdesta vaihtoehdosta. Lisäksi omakohtaisiin kokemuksiimme pohjaten aikaisemmilta asuinpaikkakunnilta voimajohdon läheisyys asuntaloon nähden esimerkiksi pakkassäällä aiheuttaa äänihaittaa, matalaa surinaa, joka kuuluu melko kauas. Olemme lisäksi hyvin huolissamme monien tutkimustenkin vahvistamista voimajohdon aiheuttamista säteilyvaikutuksista, joita yleensä vähätellään tai ei pidetä lainkaan oleellisina voimalinjoja suunniteltaessa. Mielestämme tämä on vakavasti otettava haitta, etenkin, jos johtoreitti kulkee vakinaisesti asutun talon läheisyydessä.

Niin maanomistajina kuin kuntalasinakin meidän ensisijainen toiveemme tietenkin on, että tuulipuiston toteuttaminen peruuntuu kokonaan, jolloin myös Maaningan tuulipuisto-Jumisko voimajohtohanke jäisi tämän johdosta toteuttamatta. Meidän ehdoton mielipiteemme on että, jos voimalinja on aivan välttämätöntä johonkin rakentaa, niin sen tulisi kulkea suoraan Kuusamoon, jossa rakenteilla olevan tuulipuiston sähköä tullaan tarvitsemaankin.

Mielipide (kaksi allekirjoittajaa)

Vastustamme sähkölinjan rakentamista vaihtoehto 2 (VE2, Mourujärven alueen linja) mukaisesti. Siitä koituisi suurta haittaa sekä maa- että metsätaloudelle.

Linja kulkisi parhaimpia metsätalousmaita pitkin, tästä seuraisi selvää rahallista menetystä ikiajoiksi. Myös kauniit maisemat tuhoutuvat.

Myöskään maatalouden kannalta linjaa ei voi rakentaa koska se tuo merkittävää haittaa tilan laajentamiselle ja sitä kautta heikentää tilan elinkelpoisuutta. Lisäksi linja kulkisi läheltä tilakeskustamme jossa on peltoa viljelyksessä aivan linjojen läheisyydessä. Tämän lisäksi suunniteltu uuden pellon raivaaminen estyisi linjan vuoksi.

Mielestämme linja tulisi vetää Maaningasta Kuusamoon päin, mistä syntyisi myös pienempi haitta.

Mielipide

Omistan Mourun kylässä Hankainsiulan – Kotalehdon välisellä alueella noin 150 hehtaaria maata. Alue rajoittuu välittömästi Kuusamon Yhteismetsän Maaningan palstaan, johon tuulipuisto on suunniteltu rakennettavaksi.

Pitkälammien ja Ylimmäisen Hankainsiulan rannalle olen suunnitellut rakentavani mökkejä/eräkämppejä. On selvää, että mikäli tuulipuisto toteutuisi, virkistysrakentamisen arvot alueella romahtaisivat. Kukaan ei halua katsella vieressä pyöriviä ja välkkyviä tuulimyllyjä eikä leveää sähkölinjaa, joka myös maideni läpi/vieritse rakennettaisiin.

14.12.2018

YVA -selostuksessa ei edellä kuvattujen metsä- ja lomakiinteistöjen arvojen alenemisiä ole käsitelty lainkaan. Tämä kuuluisi ilman muuta sosioekonomisissa vaikutuksissa arvioitavaksi. Mikäli sähkölinja rakennettaisiin kuulutuksessa mainitun vaihtoehto 2:n mukaisesti, minun kohdallani ainakin kuuden erämökkitontin arvo tuhoutuisi. Menetys olisi yhteensä yli 60 000 euroa. Metsäkiinteistöjen yleisen arvonalenemisen lisäksi virkistyskäytön ja eräelämysten menetys perinteisillä eränkäyntimailla tarkoittaisi rahassa mitaten yli 100 000 euron haittaa pelkästään minulle.

Niillä alueilla, joilla harjoitetaan metsätaloutta, sähkölinja tuottaisi merkittävää haittaa. Se esittäisi kokonaan metsän kasvattamisen yli 100 hehtaarin alueella Posion puolella. Lisäksi se vääjäämättä hankaloittaisi puunkorjuuta ja -kuljetuksia n. 30 km pituudeltaan Posion puolella Tuoreeseen maakuntakaavaan ei esitettyjä suurjännitelinjoja ole merkitty. Niitä ei tule rakentakaan. VE-valinta tulee olla 0. Missään tapauksessa ei ainakaan VE2.

Mielipide (kaksi allekirjoittajaa)

Pyydän huomioimaan voimalinjan alle mahdollisesti jäävät maa-alueemme ja vaikutusalueella olevien maa-alueidemme osalta seuraavaa:

- Maa-alueiden osalta pitää antaa vaihtomaat
- Mikäli rahakorvaus, huomioitavaa, että alueilla on perustetut ja hoidetut taimikot, niiden jälleenhankinta-arvo, menetetty tuleva kasvu ja menetetty maa-alue
- Mikäli linja tulee metsäpalstalle, metsäpalsta menee moneen osaan ja haittaa metsätaloutta, lisäksi metsämaan pinta-ala pienenee
- Molemmat linjavaihtoehdot VE1 ja VE2 haittaavat harjoittamaani metsätaloutta
- Palstat sijoittuvat linjavaihtoehtojen vaikutusalueelle ja niiden Jumiskon puoleiseen päähän risteyskohtaan Posion kunnan alueella

Ennestään olemme vesivoimatuotannon haitta-alueella, sähköntuotannon haittoja pitää jakaa tasaisemmin eri alueille. Kyseisen hankkeen linja pitää vetää sinne, minne hyötykin menee, eli Kuusamoon ja Posiolle päin.

Mielipide

Vastustamme sähkölinjan rakentamista vaihtoehto 2 (VE2, Mourujärven alueen linja) mukaisesti. Siitä koituisi suurta haittaa sekä maa- että metsätaloudelle.

Linja kulkisi parhaimpia metsätalousmaita pitkin, tästä seuraisi selvää rahallista menetystä iki-ajoin. Myös kauniit maisemat tuhoutuvat.

Myöskään maatalouden kannalta linjaa ei voi rakentaa koska se tuo merkittävää haittaa tilan laajentamiselle ja sitä kautta heikentää tilan elinkelpoisuutta. Lisäksi linja kulkisi läheltä tilakeskustamme jossa on peltoa viljelyksessä aivan linjojen läheisyydessä. Tämän lisäksi suunniteltu uuden pellon raivaaminen estyisi linjan vuoksi.

Mielestämme linja tulisi vetää Maaningasta Kuusamoon päin, mistä syntyisi myös pienempi haitta.

14.12.2018

Mielipide

Olen metsänomistaja Mourujärven kylältä. Vastustan hankkeen toteutumista. Hankkeen toteutuessa, ja voimalinjan sijoituessa pohjoisemman suunnitelman mukaan (linja kulkisi Vääräjärventien tien vierustaa) metsätilani arvo romahtaisi, koska linja halkaisisi tilan täysin. Tila on lainarahalla hankittu tulevaisuuden sijoituskohteeksi joka on tällä hetkellä parhaassa arvokasvussa. Tila toimii vakuutena talouden muihin lainoihin.

Mielipide (kaksi allekirjoittajaa)

Olimme erittäin yllättyneitä kuullessamme voimalinjan rakentamissuunnitelmista Säynäjärven metsäpalstojemme läpi. Olisimme odottaneet, että näin isosta rakennushankkeesta olisi henkilökohtaisesti otettu yhteyttä metsänomistajiin ja tiedotettu asiasta. Koemme, että meitä ei ole asiassa kuultu. Kyseessä on meidän omistamat maa-alueet, niiden rahallinen arvo sekä vaalimamme luontoarvot.

Johtoreitti vaihtoehto 1 (VE1) menee palstani kautta, joka rajoittuu erämaajärveen, jossa on hakkaamattomana säilytettyjä rantatontteja. Lisäksi palstalla on lampi, jota käytämme virkistyskäyttöön.

Tämä reitti pilaa rakentamattoman luonnonkauniin erämaajärven maiseman (Säynäjärvi), jonka reunamilla sijaitsee koskemattomia, vanhoja metsiä. Mielestämme voimalinja ja etenkin sen rakennusvaiheen toimet vaikuttavat ehdottoman haitallisesti ja tuhoisasti näihin kohteisiin sekä omiin tavoitteisiimme ja pyrkimyksiimme luonnon- ja maisemansuojeluun omilla metsätiloillamme. Suunnitteilla oleva moottorikelkkareitti linjaa pitkin ei myöskään mielestämme sovellu erämaamaisemaan ja sen luonnonrauhaan.

Varsinkin tämä VE1 -reittivaihtoehto ei mielestämme tue kestäväen kehityksen arvoja ja vastustamme omalta osaltamme linjan rakentamista kaavailun suunnitelman mukaan.

Mielestämme voimajohtolle olisi löydettävissä nykyisiä vaihtoehtoja parempikin vaihtoehto, jos voimajohto täytyy ehdottomasti rakentaa Jumiskon voimalaitokselle, esimerkkinä Tuulipuistosta Kontiovaaran metsätien vierestä ja Latvajoen vierestä Latvajärven ja Rytijärven pohjoispuolelta, Sallan ja Posion valmista pitäjän rajalinjaa pitkin Jumiskon voimalaitokselle. Tällöin voimajohto ei kulkisi esimerkiksi lainkaan kenenkään asutuksen läheisyydessä.

Arviointiohjelman mukaan johtoreitin metsätaloudellinen merkitys on vähäinen tai sitä ei ole. Olemme eri mieltä asiasta, sillä linja menee usean sukumme perintömetsäpalstojen reunamilla tai läpi, Säynäjärven molemmin puolin. Tähän lisätynä kaikkien niiden metsänomistajien palstat, joita linja koskettaa, on hyvin arveluttavaa todeta, että metsätaloudellinen merkitys on vähäinen tai sitä ei ole. Metsänomistajille metsätaloudellinen merkitys on suuri. Lisäksi arviointiohjelman mukaan voimajohtoreittivaihtoehdot on sijoitettu maastoon siten, ettei sen välittömässä läheisyydessä ole asuinrakennuksia. Tämäkään ei mielestämme ole laisinkaan totta, koska voimalinja kulkee vain 200 metrin päässä tuttavamme asuinrakennuksesta ja sillä on erittäin suuria vaikutuksia heidän asuinympäristöönsä.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hankkeen kuvaus

Arviointiohjelmassa on hankkeen kuvausta koskevassa kappaleessa esitetty YVA-asetuksen 3 §:n 1 kohdan edellyttämät tiedot muun ohella hankkeen perusteluiden ja hankkeesta vastaavan osalta. Hankkeen aikataulua on kuvattu tarkemmin omassa kappaleessaan sivulla 10.

Arviointiohjelma on tekniseltä ulkoasultaan hyvä ja siinä esitetyt kartat, kuvat ja taulukot on pääosin hyvin laadittu. Arviointiselostuksessa karttojen selkeyteen tulee kiinnittää huomiota, jotta etenkin reittivaihtoehtojen sijoittuminen maastoon voidaan vaikeuksista hahmottaa.

Hankkeen toteuttamisen edellyttämät luvat

Arviointiohjelmassa on kuvattu hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat ja luvat sekä päätökset riittävällä tarkkuudella.

Muinaismuistolaila (295/1963) rauhoitettujen kiinteiden muinaisjäännösten osalta yhteysviranomaisen toteaa, että kuten Museoviraston lausunnossa todetaan, ennestään tunnettuja muinaisjäännöskohteita ei sijoitu linjauksille ja lähiseudulla on vain muutamia tiedossa olevia muinaisjäännöksiä. Muinaisjäännösten osalta on otettava huomioon Museoviraston asiassa antama lausunto.

Arviointiohjelmassa on todettu, että maantielain (503/2005) 47 §:n mukainen poikkeamislupa tarvitaan maanteiden suoja- ja näkemäalueelle rakentamisessa. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että maantielaki on uudistettu ja laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä on tullut voimaan 1. elokuuta 2018. Poikkeamislupaa koskeva 47 § on sisällytetty myös liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettuun lakiin. Lain nimi tulee korjata oikeaan muotoon arviointiselostukseen.

Liittyminen muihin hankkeisiin

YVA-asetuksen 3 §:n 1 kohdan mukaan hankekuvauksen yhteydessä on esitettävä hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin. Yhteysviranomaisen toteaa, että muiden hankkeiden kuvaaminen on olennaista yhteisvaikutusten arvioimiseksi. Arviointiohjelmassa hankkeen liittymistä Maaningan tuulivoimapuistoon on lyhyesti kuvattu sekä todettu, ettei voimajohto liity muihin tuulipuistohankkeisiin. Lisäksi on todettu, että tuulipuiston yhteydessä on jo arvioitu voimajohtoyhteyden Maaningan tuulipuisto-Kuusamon Viipusjärven sähköasema välisen 110 kilovoltin johtoreitin ympäristövaikutukset. Edellä mainitun lisäksi arviointiohjelmassa on todettu, että nykyistä rakennettua voimajohtoa Jumiskon voimalaitokselta Rovaniemen Pirttikoskelle tulee vahvistaa nykyiselle paikalleen olemassa olevan lunastusluvan määräysten puitteissa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arviointiohjelmassa olisi ollut perusteltua kuvata laajemmin hankkeen liittymistä kyseisen Jumisko-Pirttikoski välisen voimajohtoon uusimiseen.

Arviointiselostuksessa hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin on kuvattava ja arvioitava riittävän laajasti. Tuulivoimapuiston ja vaihtoehtoisten voimajohtoreittien sijainti on esitettävä samalla kartalla.

Arviointimenettely ja aikataulu

YVA-menettely ja sen vaiheet on arviointiohjelmassa kuvattu riittävän kattavasti. Yhteysviranomaisen huomauttaa kuitenkin, että arviointimenettelyn päättymistä koskevassa kappaleessa sivulla 8 ja YVA-menettelyn aikataulua koskevassa kappaleessa sivulla 10 todetaan virheellisesti, että ympäristövaikutusten arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomaisen toimittama perustellun päätelmän YVA-selostuksesta hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaisen toteamaa, että YVA-lain 27 §:n mukaan lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Yhteysviranomaisen on lupaviranomaisten pyynnöstä esitettävä näkemyksensä laatimansa perustellun päätelmän ajantasaisuudesta ja tarvittaessa yksilöitävä, miltä osin se ei enää ole ajan tasalla ja miltä osin arviointiselostusta on täydennettävä perustellun päätelmän ajantasaistamiseksi. Arviointiselostuksen täydentämisessä noudatetaan mitä YVA-lain 20 §:ssä on säädetty arviointiselostuksesta kuulemisesta. Yhteysviranomaisen antaa tämän jälkeen ajantasaistetun perustellun päätelmän YVA-lain 23 §:n mukaisesti.

Arviointiohjelmassa kuvataan YVA-menettelyn alustavaa aikataulua. Esitetty aikataulu ei ole enää ajan tasalla YVA-menettelyn oltua keskeytyneenä. Aikataulu tulee tarkistaa arviointiselostukseen.

Arviointiohjelmassa todetaan, että arviointimenettely päättyy yhteysviranomaisen antamaan lausuntoon arviolta loppuvuonna 2019. Arviointiselostuksessa tulee esittää voimassa olevan YVA-lain mukaisesti YVA-menettelyyn kuuluvana perustellun päätelmän toimittaminen, sen ajantasaisuuden varmistaminen ja lupamenettely.

Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys

YVA-asetuksen 3 §:n 7 kohdan mukaan arviointiohjelman tulee sisältää tiedot arviointiohjelman laatijoiden pätevydestä. Arviointiohjelmassa kuvataan sen laatijoiden pätevyys asianmukaisella tavalla sekä kootusti sivulla 9 että yksittäisten vaikutuskokonaisuuksien arviointia koskevien kappaleiden yhteydessä. Myös arviointiselostuksen tulee sisältää vastaavat tiedot. Yhteysviranomaisella ei ole huomautettavaa arviointiohjelman laatijoiden pätevyiden osalta.

Voimajohtohankkeen eteneminen ja elinkaari

Arviointiohjelmassa voimajohtohankkeen elinkaari, suunnittelun eteneminen ja teknisten ratkaisujen periaatteet on hyvin kuvattu. Voimajohtohankkeen etenemistä on havainnollistettu kaaviolla ja 110 kV voimajohdon vaatima maa-alue on esitetty selkeällä kuvalla. Pylvään perustuselementtien ja harusvaijerin asennustapaa esittävä kuva on epäselvä.

Hankkeen vaihtoehdot ja vaihtoehtojen vertailu

YVA-asetuksen 3 §:n 2 kohdan mukaan arviointiohjelmassa on esitettävä tarpeellisessa määrin hankkeen kohtuulliset vaihtoehdot, jotka ovat hankkeen ja sen erityisominaisuuksien kannalta varteenotettavia, ja joista yhtenä vaihtoehtona on hankkeen toteuttamatta jättäminen, ellei tällainen vaihtoehto ole erityisestä syystä tarpeeton. Vaihtoehtotarkastelun tarkoituksena on tuottaa tietoa hankkeen vaihtoehtoisista ratkaisuisista ja niiden vaikutuksista, jotta YVA-menettelyn lopputulemana olisi optimaalisin vaihtoehto etenkin ympäristövaikutusten minimoimiseksi.

Arviointiohjelmassa tarkastellaan kahta eri voimajohtoreittiä ja nollavaihtoehtoa. Nollavaihtoehdon osalta arviointiohjelmassa on todettu, että toteuttamatta jättäminen pidetään mukana tarkastelussa, sillä se riippuu tuulipuiston toteutumisesta. Nollavaihtoehdon lisäksi on esitetty kaksi eri vaihtoehtoa voimajohdon sijoittumiselle. Voimajohtovaihtoehtojen valinnan perusteena olevista tekijöistä on mainittu, että johtoreitit perustuvat aiemmin tehdyn ympäristöselvityksen arviointituloksiin ja YVA-menettelyn soveltamispäätöksen yhteydessä saatuihin lausuntoihin, kuten Metsähallituksen ja yksityishenkilön esittämiin johtoreittisuuntiin. Tekstistä ei kuitenkaan selviä, mitkä eri tekijät ovat vaikuttaneet vaihtoehtojen muodostamiseen ja siten muiden vaihtoehtojen selvittäminen jää osin epäselväksi. Vaihtoehtojen muodostamisen perusteet olisi tullut kuvata nyt esitettyä laajemmin. Lisäksi yhteysviranomaisen toteaa, että annetuissa lausunnoissa ja esitetyissä mielipiteissä esiin tuodut uudet linjausvaihtoehdot olisi perusteltua sisällyttää arviointiin ja esittää tulokset arviointiselostuksessa.

Arviointiohjelman mukaan vaikutusten arvioinnissa käytetään niin sanottua erittelevää menetelmää, jossa korostetaan eri arvolähtökohdista lähtevää päätöksentekoa ja jolla voidaan ottaa kantaa toteuttamiskelpoisuuteen ympäristön kannalta. Yhteysviranomaisen pitää erittelevän menetelmän käyttöä hyvänä valintana.

Kuvaus ympäristön nykytilasta ja kehityksestä

YVA-asetuksen 3 §:n 4 kohdan mukaan arviointiohjelmassa on esitettävä kuvaus todennäköisen vaikutusalueen ympäristön nykytilasta ja kehityksestä. Ympäristön nykytilan ja kehityksen kuvaus on tärkeä vaikutusten tunnistamiseksi ja vaikutusarvioinnin kohdentamiseksi. Arviointiohjelmassa on esitetty keskeisimmät tiedot ympäristön nykytilasta. Kuvaukset muun ohella maa- ja metsätalouden sekä virkistykseen ja matkailun osalta ovat kuitenkin melko suppeat eikä arviointiohjelmasta selviä, millä menetelmillä nykytilaa on arvioitu.

Arviointiselostuksessa kuvausta ympäristön nykytilasta tulee laajentaa ottaen huomioon myös lausunnoissa ja mielipiteissä esiin tuodut seikat. Arviointiselostuksessa tulee olla kattava kuvaus siitä, mitä selvityksiä nykytilan arvioimiseksi on tehty ja miten esitettyihin johtopäätöksiin on tultu. Arviointiselostuksessa on esitettävä YVA-asetuksen 4 §:n 4 kohdan mukaisesti kuvaus vaikutusalueen ympäristön nykytilasta ja sen todennäköisestä kehityksestä, jos hanketta ei toteuteta.

Vaikutusten arviointi

YVA-asetuksen 3 §:n 5 kohdan mukaan arviointiohjelmassa on esitettävä ehdotus tunnistetuista ja arvioitavista ympäristövaikutuksista, mukaan lukien valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa, siinä laajuudessa kuin on tarpeen perustellun päätelmän tekemiselle, sekä perustelut arvioitavien ympäristövaikutusten rajaukselle. Lisäksi 6 kohdan mukaan on esitettävä tiedot ympäristövaikutuksia koskevista laadituista ja suunnitelluista selvityksistä sekä aineiston hankinnassa ja arvioinnissa käytettävistä menetelmistä ja niihin liittyvistä oletuksista

Arviointiohjelmassa todetaan, että ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan suunnitellun voimajohdon aiheuttamia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia ympäristöön. Vaikutusten arviointi käsittää voimajohdon rakentamisen, käytön sekä käytöstä poiston (purkaminen) aikaiset vaikutukset. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarkastellaan hankkeen vaikutuksia kokonaisvaltaisesti ihmisiin, ympäristön laatuun ja tilaan, maankäyttöön ja luonnonvaroihin sekä näiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin YVA-lain ja -asetuksen edellyttämässä laajuudessa.

Arviointiohjelmassa on esitetty, että ympäristövaikutusten arviointi kohdistetaan seuraaviin todennäköisesti merkittäviksi ennakoituihin vaikutuksiin: vaikutukset elinkeinotoimintaan maa- ja metsätalouden osalta, vaikutukset voimajohtoreittien luonnon arvokohteille ja luonnon monimuotoisuudelle, vaikutukset poronhoitoon ja vaikutukset asutukseen. Arviointiohjelmassa ei esitetä perusteluja arvioitavien ympäristövaikutusten rajaukselle, mitä yhteysviranomaisen pitää puutteena.

Yhteysviranomaisen pitää arvioida hankkeen todennäköisesti merkittäviksi ennakoituiksi vaikutuksiksi pääosin oikeansuuntaisina. YVA-lain mukaan YVA-menettely tulee kohdentaa hankkeen merkittäviin ympäristövaikutuksiin, mutta yhteysviranomaisen huomauttaa kuitenkin, että kuten YVA-lain perusteluissa (HE 259/2016) todetaan, arviointiin tulisi myös sisällyttää sellaiset vaikutukset, joiden merkittävydestä ei vielä ole selvyyttä ja jotka edellyttäisivät siksi tarkempaa selvittämistä. Vaikutusten arvioinnin täytyy kattaa myös arvioinnin alkaessa vielä epävarmat vaikutukset, jotka YVA-menettelyn aikana selvitetään tarkemmin. Selvästi vähäisiksi arvioidut vaikutukset voidaan jättää arvioinnin ulkopuolelle.

Arviointiohjelmassa voimajohtoreitin välittömän lähiympäristön alueeksi on valittu alle 100 metrin etäisyys. Tarkastelualuetta perustellaan sillä, että useimmat vaikutukset ovat suoria. Maankäyttöä tarkastellaan noin 300 metrin etäisyydellä voimajohdosta. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että arviointiohjelman mukaan ihmisten elinympäristön vaikutuksia arvioidaan sekä välittömällä lähialueella (esimerkiksi vaikutukset asumisviihtyvyyteen) että laajalla vyöhykkeellä (esimerkiksi vaikutukset poronhoitoon ja elinkeinoihin). Harvaanasutulla haja-asutusalueella ihmisten elinpiiri käsittää laajemman alueen kuin tiiviisti asutuilla alueilla. Maastomuotojen korkeuserot ja puustoisten alueiden läheisyys muodostavat suljetumpia maisemia ja lieventävät siten asuintalojen ja loma-asuntojen ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia, kuten arviointiohjelmassa on todettakin. Arviointiohjelmassa on lisäksi todettu, että tarkasteltavan alueen laajuutta tarkennetaan vaikutustyypeittäin arviointiselostukseen, mikä on yhteysviranomaisen mielestä perusteltua.

Arviointiohjelman mukaan hankkeessa sovelletaan IMPERIA-hankkeen mukaista arviointimenetelmää, joka on vaikutuksen laajuuden määrittämiseen ja arviointikohteen arvottamiseen pohjautuva ympäristövaikutuksen merkittävyyden arviointimenetelmä, minkä lisäksi hyödynnetään monipuolisesti muuta aineistoa ja materiaalia. Arviointiohjelman mukaan merkittävyyttä arvioidessa asiantuntija-arvioissa otetaan huomioon vaikutuksen suuruus ja vaikutuskohteen herkkyys. Yhteysviranomaisen toteaa, että vaikutuksia arvioidessa pelkkä vaikutuksen merkittävyyden arviointi ei riitä. Vaikutusarvioinnissa olennaista on kuvata eri vaikutusmekanismit ja esittää, mihin arviointi vaikutusten merkittävydestä perustuu.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arvioinnissa käytettävää menetelmää ja lähtötietoina käytettäviä aineistoja on pääosin riittävästi kuvattu. Arviointiohjelmassa todetaan ne selvitykset, jotka laaditaan YVA-menettelyn aikana vaikutusten arvioinnin pohjaksi. Kasvillisuus- ja luontotyyppi-inventoinnin ajankohdaksi on todettu kesä 2018, mutta maastokäynteihin pohjautuvien maisema-analyyysien aikataulua ei ole mainittu. Selvitysten toteuttamista ja niiden aikataulua olisi ollut hyvä kuvata laajemmin jo arviointiohjelmassa. Selvityksiä kuvaavassa osiossa mainitaan lisäksi poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu, jonka toteuttamista ja ajankohtaa ei arviointiohjelmassa ole tarkemmin kuvattu.

Vaikutukset maankäyttöön ja elinkeinotoimintaan

Arviointiohjelmassa on kuvattu alueen kaavallinen tilanne riittävän kattavasti.

Arviointiohjelmassa ei ole huomioitu valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista tuli voimaan 1.4.2018 korvaten valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja vuonna 2008 tarkistaman päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Arviointiselostuksessa tulee esittää yhteenveto voimajohtohankkeen suhteesta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sekä arvioida hankkeen ja vaihtoehtojen toteuttamisen suhde tavoitteiden edistämiseen.

Elinkeinotoiminnan osalta yhteysviranomaisen toteaa, että maa- ja metsätalouteen kohdistuvien vaikutusten lisäksi tulee selvittää myös luontomatkailuun kohdistuvat vaikutukset riittäväällä tavalla. Vaihtoehtojen VE1 lähialueella toimii ainakin yksi luontomatkailuyritys.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Jumiskonjoen läheisyydessä alle 200 metrin etäisyydellä voimajohtoreitti kulkee noin kaksi kilometriä. Maisemavaikutuksia jokivarren virkistyskäyttöön (muun muassa kalastukseen ja retkeilyyn) ei ole tunnistettu.

Arviointiohjelman mukaan arkeologinen inventointi voidaan tehdä jatkosuunnitteluun valitulle reittivaihtoehdolle YVA-menettelyn jälkeen. Pääsääntöisesti kohteet on mahdollista ottaa huomioon pylväiden sijoitussuunnittelussa.

Luontotyyppit ja lajit

Arviointiohjelman mukaan voimajohtoreitit sijoittuvat kuivahkoihin ja tuoreisiin kangasmetsiin sekä suoalueille. Lehtomaisia kankaita esiintyy paikoin jokivarsilla ja vaarojen alarinteilla. Metsät ovat tyypiltään mäntysekametsiä ja jokivarsilla esiintyy lehtipuuvaltaisia kuvioita. Metsät ovat keskimäärin alle 60-vuotiaita. Peniöaavan ympäristössä esiintyy myös vanhaa metsää. Kuvassa 22 on esitetty ote Suomen ympäristökeskuksen Zonation-aineistosta, joka kuvaa metsäalueiden paikallista arvoa lahoppuupotentiaalin perusteella.

Arviointiohjelman mukaan Hertta-rekisterin lähin tiedossa olevan uhanalaisten eliölajin havaintopaikka on yli 150 metrin etäisyydellä voimajohtoreitin keskilinjasta. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että Hertta-rekisterin uhanalaisten eliölaajien esiintymätiedot voivat olla puutteellisia ja vanhentuneita johtoreitin alueelta, mikä tulee ottaa huomioon.

Arviointiohjelman mukaan luontokohteista selvitetään potentiaalisimmat ja ennalta arvioiden arvokkaimmat luontotyyppit ja kasvilajit. Luontotyyppit ja kasvilajit on kartoitettu kesällä 2018.

Luontodirektiivin IV a eläinlajien saukon, liito-oravan, lepakoiden ja viitasammakon elinympäristöt tulee selvittää asiantuntijan tekemänä elinympäristökuvauksena. Voimajohtohankkeen vaikutukset edellä mainittuihin direktiivilajeihin ovat hankkeesta aiheutuvien vaikutusten osalta ennalta arvioiden vähäiset, joten asiantuntijan tekemää tarkastelua voidaan pitää riittävänä.

Luontodirektiivin liitteen II lajin osalta on ympäristövaikutusten arvioinnissa toimittava Metsähallituksen lausunnon salassa pidettävässä osuudessa esitetyn mukaisesti.

Linnusto

Arviointiohjelmassa todetaan, että alueelta hankitaan olemassa olevia lintutietoja hankealueen läheisyydessä tehdyistä selvityksistä. Suurten petolintujen reviirit selvitetään Metsähallituksesta ja Luonnontieteellisen keskusmuseon rengastustoimistosta, sääskirekisteristä. Tarvittaessa ollaan yhteydessä paikalliseen lintutieteelliseen yhdistykseen. Arviointi hankkeen linnustoon kohdistuvista vaikutuksista tehdään asiantuntijatyönä. Arvioinnissa keskitytään suojelullisesti arvokkaisiin ja vaikutuksille herkiksi tiedettyihin lajeihin. Arvioinnin yhteydessä esitetään myös ehdotukset vaikutusten lieventämiseen ja seurantaan. Voimajohtoreitin läheisyydessä on yksi suojellun lajin pesimäympäristö.

Yhteysviranomaisen pitää esimerkiksi kartoituslaskenta -menetelmällä tehtävän pesimälinnustonselvityksen puuttumista ongelmallisena. Maastonselvityksestä saataisiin alueen pesimälinnustosta uutta tietoa, jonka avulla vaikutusten arvioinnin tekeminen olisi selvästi varmempaa. Olemassa olevan muiden alueiden selvitystiedon perusteella on haastavaa selvittää luotettavasti voimajohdon alueet, joihin saattaa kohdistua merkittäviä linnustovaikutuksia muun ohella petolintujen ja harvalukuisten lajien osalta. Pesimäalueet voivat aiheuttaa myös muutoksia voimajohdon vaihtoehtoihin. Vain suurimpien petolintujen reviirit ovat käytössä olevissa rekistereissä. Sääksen pesätarkastuksia ei tehdä säännöllisesti vuosittain. Lintuatlaksen tietoa voidaan mahdollisesti hyödyntää lintulajien pesimisen todennäköisyyden tarkastelussa. Voimajohtoalueen avaamisen vaikutusta lintulajeihin ja metsän reunavaikutusta on myös tarpeen selvittää arviointiselostuksessa. Pesimälinnuston maastokartoituksen tekemistä on tarpeen vielä harkita. Muuttolintujen potentiaalisimmat levähdys- ja ruokailualueet tulee myös selvittää riittävällä tavalla.

Natura-alueet

Natura 2000-verkoston sisältyviä kohteita ei ole voimajohtovaihtoehtojen läheisyydessä. Riisitunturin kansallispuisto ja Natura 2000-alue ovat lähimmillään 1,1 kilometrin etäisyydellä VE1:n voimajohtoalueelta.

Arviointiselostuksessa tulee lyhyesti esittää omana kohtanaan Natura-arviointivelvollisuuden selvittäminen, jossa kuvataan ja perustellaan objektiivisesti, esimerkiksi se, että hankkeesta ei kohdistu merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteille muun muassa etäisyydestä johtuen. Kun merkittäviä heikentäviä vaikutuksia ei ole, luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:n mukainen Natura-arviointi ja siihen liittyvä lausunnotmenettely eivät ole tarpeen.

Muut luontokohteet

Metsälain (1093/1996) 10 §:n tarkoittamalla tavalla luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt ja lähteiköt on esitetty kuvassa 24. Arviointiselostuksessa on hyvä esittää tarkemmin voimajohtolinjalla olevien ja mahdollisten pylväspaikkojen lähelle sijoittuvien kohteiden kuvaukset. Metsälakikohteita sijoittuu vaihtoehdossa VE1 Kuusamo-Posio kunnan rajalta länteen, Säynäjäjärven etelä-lounaispuolelle ja Nolimo-Vääräjärvä alueelle. Vaihtoehdossa VE2 metsälakikohteet sijoittuvat Nolimo-Vääräjärvä alueelle. Yhteysviranomaisen tiedossa on, että parhaillaan Metsäkeskus selvittää erityisen tärkeiden elinympäristöjen tilaa, jolloin osa vanhoista kohteista poistuu ja uusia kohteita määritellään. Tämän muutoksen osalta usuin kohdetieto tulee selvittää arviointiselostuksessa.

Arviointiohjelman kuvan 24 mukaan lähteet sijoittuvat Jumiskonjoen läheisyyteen ja Kuusamo-Posio kunnan rajan läheisyyteen. Arviointiohjelman mukaan lähteet on inventoitu kesällä 2018. Luonnontilaisten lähteiden ympärillä tulisi säilyttää puustoa 20-30 metrin säteellä ja välttää raskaalla kalustolla kulkemista lähteiden läheisyydessä ja lähdepurojen yli. Vesilain (587/2011) 2 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan lähteen luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Pintavedet

Arviointiohjelmassa on todettu, että voimajohto seuraa Jumiskonjokea noin 5 km ja ylittää Köykenönjoen Isojärven eteläpuolella. Arviointiselostuksessa tulee esittää tarkemmin suunnitellun voimajohdon sijainti vesistöihin nähden ja vesistöjen ylitykset. Lisäksi tulee arvioida voimajohdon rakentamisen vaikutukset (muun muassa puuston poisto) vesistöjen tilan kannalta.

Vesitalous

Hankkeella ei ole vaikutuksia vesihuoltoverkostoihin tai vedenottamoihin, tulviin, tulvariskeihin, patoihin, hydrologisiin havaintoverkkoihin tai vesistöjen säännöstelyyn.

Pohjavedet

Voimajohtolinjalla ei sijaitse luokiteltuja pohjavesialueita.

Vaikutukset ihmisiin

Hankealueella virkistyskäytön kohteita marjastukseen, kalastukseen ja metsästykseseen olisi perusteltua selvittää esimerkiksi asukaskyselyllä. Luontomatkailuyritysten käytössä olevat reitit ja niihin kohdistuvat vaikutukset tulee selvittää riittävällä tavalla.

Voimajohtoalueilla ei ole ulkoilulain (606/1973) tarkoittamia ulkoilureittejä. Isojärven eteläpuolelle ei ole perustettu maastoliikennelain (1710/1995) 16 §:n mukaista moottorikelkkailureittiä välille vaan kyseessä on kelkkaura Posion kuntakeskus-Sallan kunnanraja.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan asutukseen kohdistuvien vaikutusten lisäksi vaikutukset loma-asutukseen tulee selvittää riittävällä tavalla.

Liikennevaikutukset

Arviointiselostuksessa on tarpeen tarkastella suunnitellun voimajohdon liikennevaikutuksia erityisesti voimajohdon rakentamisaikana.

Voimajohdon molemmat kaksi vaihtoehtoista reittiä VE1 ja VE2 risteävät maanteiden 947, 9451 sekä 19826 kanssa. Voimajohtojen risteämisessä tulee ottaa huomioon Liikenneviraston ohje 22/2015 Sähkö- ja telejohdot ja maantiet 8.7.2015. Yhteysviranomaisen yhtyy Liikenneviraston lausunnossa esitettyihin näkemyksiin ja toteaa, että arviointiselostuksessa olisi hyvä tuoda esiin vaikutusarvioinnin rajaamista koskevat perustelut liikennevaikutusten osalta.

Poronhoito

Arviointiohjelmassa on selostettu, millaisille laidunalueille voimajohtoreitti mahdollisesti sijoituisi. Arviointiselostukseen tulee liittää kartta, josta selviää, miten poroja kuljetetaan eri alueilla eri vuodenaikoina ja mitkä porojen kulku- ja kuljetussuunnat ovat.

Lisäksi tulee arvioida yhteistyössä paliskuntien kanssa, mikä vaikutus voimajohtolla on porojen kuljetukseen ja mitä muutoksia voimajohto mahdollisesti aiheuttaa. Esimerkiksi Sallan paliskunnan osalta voimajohto tulee huomattavan lähelle Vieruskönkään erotusaitaa. Vaikutusten arvioinnin ja häiriövaikutuksen merkittävyyden kannalta on tärkeää ottaa huomioon, mitä kautta poroja kuljetetaan erotusaitoihin. Häiriövaikutusalueen laajuus tulisi pystyä tunnistamaan ja arvioimaan. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että laidunaluemenetysten osuus paliskunnan maa-alasta ei kuvaa alueen merkitystä porotalouden harjoittamiselle.

Voimajohton vaikutusmekanismeja on tunnistettu yleisellä tasolla. Arviointiselostuksessa tulee käydä ilmi vaikutukset paliskunnittain sekä se, miten hankkeesta vastaava lieventää rakentamisaikaisia ja toiminnan aikaisia porotalouteen kohdistuvia haitallisia vaikutuksia. Poronhoitoon kohdistuvat voimajohtohankkeen yhteisvaikutukset Maaningan tuulivoimapuiston kanssa tulee arvioida ja esittää tulokset arviointiselostuksessa.

Arviointiohjelmassa on esitetty pidettäväksi poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu. Yhteysviranomaisen pitää lakisääteisen neuvottelun järjestämistä tärkeänä ja toteaa, että neuvottelun ajankohta tulee sopia yhteistyössä asianosaisten kesken.

Poronhoidon osalta yhteysviranomaisen toteaa vielä, että jatkuva yhteistyö ja tiedottaminen on tärkeää sekä rakentamis- että toiminta-aikana. Yhteistyöllä ja tiedottamisella turvataan myös poronhoitajien turvallisuus rakentamisaikana.

Yhteysviranomaisen toteaa lisäksi, että annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä on paljon poronhoitoon liittyviä huomionarvoisia näkökohtia, jotka hankkeen YVA-menettelyssä tulee ottaa huomioon.

Turvallisuus ja onnettomuusriskit

Arviointiohjelman mukaan YVA-menettelyssä tunnistetaan hankkeeseen liittyvät ympäristö- ja turvallisuusriskit ja mahdolliset häiriötapahtumat sekä arvioidaan niiden todennäköisyydet ja seuraukset. Riskitarkastelussa arvioidaan, miten häiriöiden vaikutukset minimoidaan ja esitetään korjaavat toimenpiteet. Turvallisuuteen ja onnettomuusriskeihin liittyviä seikkoja tulee arviointiselostuksessa käsitellä niin kuin YVA-asetuksen 4 §: 5 kohta edellyttää.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Arviointiohjelmassa todetaan, että suunnitellun voimajohton ympäristövaikutukset arvioidaan kokonaisuutena ottaen huomioon alueella jo nykyisin tapahtuva toiminta ja lisäksi suunnitellut toiminnot siinä laajuudessa, kun hankkeilla arvioidaan olevan yhteisvaikutuksia tämän hankkeen kanssa. Yhteysviranomaisen pitää tätä perusteltuna.

Voimajohtohankkeen yhteisvaikutukset Maaningan tuulivoimapuiston kanssa tulee arvioida ja esittää tulokset arviointiselostuksessa.

Osallistuminen

Osallistuminen ja sen myötä saadun palautteen tosiasiallinen huomioon ottaminen on keskeistä YVA-menettelyssä. Riittävän vuorovaikutuksen turvaamisen keinoja ovat YVA-laissa säädetyn tiedottamisen ohella muun muassa yleisötilaisuudet sekä arviointityötä varten toteutettavat kyselyt.

Arviointiohjelmassa todetaan sivulla 10, että YVA-menettelyn osallistuminen ja se, miten osallistumisen aikana saadut mielipiteet ja kannanotot on otettu huomioon tehdyissä selvityksissä, kuvataan YVA-selostuksessa. Yhteysviranomaisen toteaa, että suunnitelma osallistumisen järjestämisestä olisi ollut hyvä esittää jo arviointiohjelmassa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on tärkeää, että eri osapuolilla on aito mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua, joten vuorovaikutus ja riittävä tiedottaminen hankkeen eri vaiheissa tulee turvata. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan osallistumisjärjestelyjä olisi hankkeesta vastaavan toimesta hyvä tehostaa.

Lieventävät toimenpiteet

YVA-asetuksen 4 §:n 10 kohdan mukaisesti arviointiselostuksen tulee sisältää ehdotus toimiksi, joilla vältetään, ehkäistään, rajoitetaan tai poistetaan tunnistettuja merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Arviointiohjelmassa sivulla 45 todetaan, että "arviointiselostuksessa tuodaan esiin toimenpiteet ja keinot haitallisten vaikutusten toteuttamiseksi ja otetaan nämä huomioon merkittävyyden arvioinnissa." Yhteysviranomaisen toteaa lauseen olevan virheellisesti muotoiltu. Arviointiselostuksessa on esitettävä toteuttamiskelpoisia ja konkreettisia toimenpiteitä haitallisten vaikutusten rajoittamiseksi ja poistamiseksi, ja hankkeesta aiheutuvien haitallisten vaikutusten lieventämiseen on kiinnitettävä huomiota jo suunnittelussa ja ympäristövaikutuksia arvioitaessa.

Johtopäätös

Arviointiohjelman sisällöstä säädetään YVA-asetuksen 3 §:ssä. Yhteysviranomaisen toteaa, että nyt kyseessä oleva arviointiohjelma vastaa laajuudeltaan ja tarkkuudeltaan pääosin YVA-lainsäädännön vaatimuksia. Edellä esitetyt täydennystarpeet tulee ottaa huomioon arviointityössä ja arviointiselostusta laadittaessa. YVA-asetuksen 4 §:n 15 kohdan mukaan arviointiselostuksessa on esitettävä selvitys siitä, miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon.

Arviointiohjelmasta annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä on tuotu esiin näkökohtia, jotka tulee huomioida hankkeen jatkotyössä. Lausunnoissa ja mielipiteissä ovat keskiössä erityisesti poronhoitoon ja ihmisten elinoloihin kohdistuvat vaikutukset ja niiden lieventämistoimenpiteet, mikä on hyvä ottaa huomioon. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että lausunnoissa ja mielipiteissä on tuotu esiin uusia paikallisia linjausvaihtoehtoja, jotka olisi perusteltua sisällyttää arviointiin ja esittää tulokset arviointiselostuksessa.

Yhteysviranomaisen lausunnon valmistelu

Yhteysviranomaisen lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Lapin ELY-keskuksessa seuraavat henkilöt: johtava vesitalousasiantuntija Timo Alaraudanjoki, ylitarkastaja Pekka Herva (luonto), Eira Järviluoma (liikenne), porotalousasiantuntija Päivi Kainulainen, hydrobiologi Annukka Puro-Tahvanainen (pintavedet) ja hydrogeologi Anu Rautiala (pohjavedet).

ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Asian on esitellyt ylitarkastaja Saana-Kaisa Ylitalo ja ratkaissut alueidenkäyttöyksikön päällikkö Kaija Pekkala. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNOSTA TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomaisen lähettää lausuntonsa sekä kopiot arviointiohjelmasta saaduista lausunnoista ja esitetyistä mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi lausuntopyynnön saaneille ja mielipiteensä esittäneille.

Yhteysviranomaisen lausunto julkaistaan sähköisenä ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/maaninkajumiskoYVA.

SUORITEMAKSU

4 000 euroa

Maksun määräytyminen

Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla annetun ja 1.1.2018 voimaan tulleen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä hallinto- ja kehittämiskeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2018 annetun valtioneuvoston asetuksen (1066/2017) liitteen perusteella. YVA-laissa tarkoitetun lausunnon hinta arviointiohjelmasta suppeassa hankkeessa (5-10 henkilötyöpäivää) on 4 000 euroa.

LIITE

Maksua koskeva oikaisuvaatimusohje (vain hankkeesta vastaavalle)

TIEDOKSI

Lausuntopyynnön saaneet ja mielipiteen esittäneet

Tämä asiakirja LAPELY/2388/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/2388/2018 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Ylitalo Saana-Kaisa 14.12.2018 12:56

Ratkaisija Pekkala Kaija 14.12.2018 12:57